National Library 56253
Gen. Acquisitions Section
Ottawa, Ont.
K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
NOV 7 1977
SECTION

Second class mail registration number — 1089.

VABA EESTLANE

25 1952

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 78 (2425) XXVI aastakäik | Teisipäeval, 25. oktoobril 1977 — Tuesday, October 25, 1977 | Üksiknumbri hind 35 cents

RUTH TULVING

Ruth Tulving valiti Kanada kunstiakadeemiasse

Eesti kunstnik Ruth Tulving, kes hiljuti koos abikaasaga lahkusid Inglismaale, kus prof. Endel Tulving sai Oxfordi ülikoolis külalisprofessori koha, on valitud Kanada Kunstiakadeemia liikmeks desain-kategooriasse (printmaking) alal. Rutt Tulving sõidab sel puhul Torontosse, et osa võtta 26. nov. lõunasöögist Royal York hotellis, kus teda uue liikmena tutvustatakse teistele akadeemikutele.

Eestist saabus märgukiri Valgesse Majja

Iseseisvuslaste ja rahvuslike noorte organisatsioonide avalik kiri USA presidendile — Taotletakse Eesti ja teiste Balti riikide küsimuse ülesvõtmist Belgradi konverentsil

WASHINGTON — Hiljuti saabus Valgesse Majja president Jimmy Carteri nimele adresseeritud „avalik kiri", mis dateeritud 30. juuniga 1977 Eestis ja saadetud Eesti Rahvusliku Iseseisvuse Erakonna ja Eesti Rahvusliku Noorsoo Assosiatsiooni poolt. Kirjas, mis on algeksemplaris eesti keeles, millele on tekst inglise keeles juurde lisatud, kirjeldatakse Eestis N. Vene okupatsiooni all valitsevat õigusteta olukorda ja taotletakse Eesti ja teiste Balti riikide, Läti ja Leedu küsimuse ülestõstmist Belgradi konverentsil. Loetletakse samme, mis vaba maailma riigid peaksid astuma ikestatud rahvaste, nende hulgas Balti riikide huvides.

Kirjas märgitakse, et Eesti on enam kui 37 aastat olnud N. Liidu kui 20. sajandi rõõvriigi okupatsiooni all, samuti Läti ja Leedu. Helsingi kohtumisel mindi nende kolme iseseisva riigi okupeerimisest vaikides mööda. Selline olukord ei või mingil juhtumil enam korduda Belgradis, arvavad kirjasaatjad.

Antakse kokkuvõtlik ülevaade Eesti ja N. Vene vahel sõlmitud rahulepingu tingimustest Eesti iseseisvuse ning territoriaalse puutumatuse kohta ja N. Vene korduvad katsed ning teod selle lepingu, nagu ka kõigi teiste lepingute rikkumiseks.

„Kui Nõukogude Liit peaks kinni enda poolt allakirjutatud lepingutest, nagu see on kultuuririikidel kombeks, siis poleks Eesti, Läti ja Leedu mitte N. Liidu kolooniad Euroopas, vaid nad osaleksid kui võrdväärsed partnerid Belgradis Euroopa julgeoleku ja koostöönõupidamise ettevalmistamisel", öeldakse kirjas. „Praegu Eestil, Lätil ja Leedul see seaduslik võimalus puudub.

Kuid sellest hoolimata me tahaksime teha mõningad ettepanekud Euroopa julgeoleku- ja koostöönõupidamise ettevalmistuskohtumisele Belgradis."

1. Inimõigusi ja vabadusi tuleb Belgradis arutada kindlasti eraldi punktina, nagu on selleks ettepanekuid teinud ka läänemaad. Neid probleeme tuleb käsitleda erilise põhjalikkusega. Me rõhutaksime veelkord: erilise põhjalikkusega, kuna kõigi probleemide alus on inimene. Siin ei või N. Liidule teha mittemingisuguseid järeleandmisi. Ilma inimvabadusteta ja -õigusteta ei saa Euroopas kindlustada kindlat ja püsivat rahu.

2. Kuulutada ka ebaseaduslikuks juba varem sõjalise jõuga (II maailmasõja ajal) või muul viisil võõraste territooriumite haaramine ja omamine ning nõuda nende kohest tagastamist seaduslikele valdajatele. See on parim ja kindlaim tagatis rahu ja julgeoleku kindlustamiseks Euroopas.

3. Eestis, Lätis ja Leedus Nõukogude Liidu okupatsioonirezhiimi ja venestamise kohene lõpetamine, kohalike marionetlike võimuorganite likvideerimine ning Eesti, Läti ja Leedu iseseisvuse kiire taastamine.

Kolmas punkt loetakse eelmise kahe punkti loogiliseks järelduseks ja kolmele Balti rahvale kõige elulisemaks.

Kirjasaatjad avaldavad lootust, et Jimmy Carter kui võimsa USA president Balti riikide rahvaste õiglasi nõudmisi toetab mitte üksi Belgradi konverentsil, vaid ka UN-is.

Eesti ja teiste Balti riikide rahvaste olukorda kirjeldavad märgukirja saatjad president Jimmy Carterile järgmiselt:

„Meie maa on okupeeritud Nõukogude Liidu poolt; meie vabadus ja rahvuslik uhkus on porri tallatud; meie varandus röövitud, meie rahvust ähvardab otsene hävimisoht ja venestamine ... selline on tõeline olukord. Väga nõrk lootus on ainus, mis veel on jäänud ja seda viimast lootusekübet ei saa keegi meilt ära võtta.

Meie lootus on seotud Teiega, härra Carter; meie lootus on seotud Ameerika Ühendriikidega; meie lootus on seotud kõikide vabade rahvastega ..."

Teadaolevalt ei olnud Valges Majas kahtlust kirja ehtsuses, kuna oli teada tee ning viis, kuidas kiri kätte toimetati. Eestikeelses tekstis on tarvitatud sõnu, mis on käibel ainult kodumaal, näiteks, et Eesti, Läti ja Leedu „osaleksid" Belgradi nõupidamisel „võtaksid osa" asemel jne.

Kirja maht on 110 kirjutusmasina rida, ca 1100 sõna. Ingliskeelne

(Järg lk. 5)

EVELYN KOOP

Kuninganna juubelimedalid eestlastele

OTTAWA — Seoses kuninganna Elizabethi 25. aastase valitsemisjuubeliga ning tema külaskäiguga Ottawasse, annetati Kanadas kuninganna hõbemedaleid väljapaistvamatele ühiskonna ja kultuuritegelastele. Seni teada olevate andmete kohaselt annetati medalid ka kahele eestlasele — Kanada Moodsa Naisvõimlemise Liidu presidendile ja võimlemispedagoogile Evelyn Koop'ile ja kunstnik Osvald Timmasele, kes on teinud endale Kanadas nime originaalsete ja värviküllaste akvarellidega.

Juubelimedalitega koos saabusid Evelyn Koop'ile ja Osvald Timmasele Kanada kindralkuberner Legeri allkirjaga kirjad, milles tõstetakse esile nende tööd ja seniseid saavutusi ning mainitakse, et kuninganna medal on tunnustuseks nende silmapaistva panuse eest.

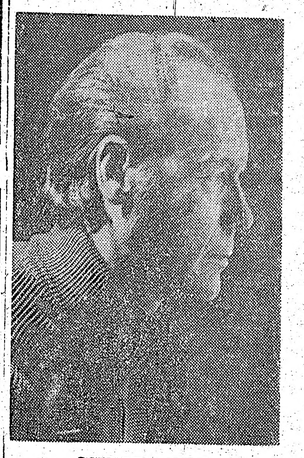

OSVALD TIMMAS

ESS KALEV'i
AASTA PEAKOOSOLEK
pühap., 6. nov. kell 16.00 Eesti Majas

EESTI VÕISTLUSTE (17. SEPT.) MEDALITE VÄLJAANDMINE

STONE CHURCH, 45 Davenport Rd. 29. okt. s.a. kell 7 õhtul
VÄLISMISJONI ÕHTU
Rootsi-eesti laulu- ja sõnapõimik: Ingrid ja Evert Söderholm, Marika Krabi, Vilma Krabi, Elof Ahlberg j.t. Kõneleb misjonär Ervin Molin
KÕIK KUTSUTUD!

EELTEADE
EESTI RAHVUSTEATER
laup., 26. nov. 1977 Monarch Park Secondary School'i auditooriumis esilavastusel LEMBIT KOORITS'a komöödia
KIUSATUS
Lavastus — LYDIA VOHU

EELK PEETRI KOGUDUS TORONTOS
NOORTEKOOR LOOTUS JA VAIMULIK ORKESTRI ANSAMBLITE JA SOLISTIDE
SÜGIS-KONTSERT
Peetri kirikus pühapäeval, 6. novembril 1977 kell 6 õhtul.
Juhatavad Lembit Avesson ja Inga-Pia Korjus
Pääsmeks annetus kirikukorjandusel
Sissetulek esinejate Ühendriikide kontsertmatka heaks

EESTI RAHVUSTEATER KANADAS
esitab 6. Rahvusvahelisel Teatri FESTIVALIL laup., 12. novembril kell 8 õ. ST. LAWRENCE TEATRI TOWN HALLIS Arvo Mägi satiirilise komöödia
KIHLUS
Lavastus — RIINA REINIK ⊙ Lavakujundus ja kostüümid — TIINA LIPP
Kaastegevad — RIINA REINIK, OUDI KALM, ANNE TÜLL, RUDOLF LIPP, HARRI LILLIOJA, AUGUST TOMBAND, UDO LEPPIK
Pääsmete eelmüük algab neljapäeval, 20. oktoobril St. Lawrence Centre Town Hall'is, 27 Front St. East, telefon 366-7723 kella 11 hommikul kella 9 p.l., kaasaarvatud laupäev. ⊙ Abistamiskomitees Eesti Majas, tel. 461-1344. ⊙ POKO's, 767 Mt. Pleasant Rd., tel. 488-2078. ⊙ Elsa Vellner, tel. 223-6927.

NEW CANADIAN THEATRE
— VI Mitmekultuuri Teatrifestival
ST. LAWRENCE ART CENTRE, TOWN HALL, pühapäeval, 6. nov. kl. 7 õ. John van Druten'i südamlik-lõbus perekonnalugu
Mäletan ema („I remember mama")
Lavastus: REIN ANDRE ⊙ Lavapilt: ARTHUR MIHKELSOO
Eestlastest osalised: LEENA NORHEIM, REIN ANDRE, TAMARA NORHEIM, TIINA NORHEIM, ALAR AEDMA, VALLI SÖRMULIS
Pääsmed: $5.00, 4.00; Pens. & õpil. $3.00 — teatri kassas, 27 Front St. E., 366-7723 ⊙ Eesti Majas: Abistamiskomitee, 461-1344 ja „Meie Elu", 466-9951 ⊙ POKO's Mt. Pleasant, 488-2078 ⊙ Pääsmed ja informatsioon, V. Andre, 485-7823

Toonto Põhjala Tütarde korraldusel toimub maskipidu
„KADRI-MARDI TRALL"
12. novembril 1977 ★ kell 7.00 ★ Eesti Maja suures saalis
Eeskava ★ KAJA orkester ★ auhind parimale kostüümile
Pääsmed koos kohvilauaga $4.50; õpilased $2.50

Eesti Etnograafiline Ring Kanadas
korraldusel toimub
reedel, 18. nov. kell 7.30 Eesti Maja suures saalis
RAHVUSLIKU KUNSTI ÕHTU
Kavas: „MA LILLESIDEME VÕTAKS ..." muusika, sõnaline, valguspildid. Esitavad Dr. Laine ja Heino Loo Vancouverist. Näitus: Manivalde Aesma puuesemed, tööde demonstratsioon
Pääsmed: $4.— Kohvilaud

T. Eesti Majas 28., 29. ja 30. okt. 1977 a.
JOANN SAARNIIDU KUNSTINÄITUS
SUMERI KILDE-ÕLIMAALE
Avatud igal päeval kl. 10—10 õ.
Tasuta sissepääs

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St Torontos.
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $30.—, poolaastas $16.— ja veerandaastas $9.—, kiripostiga aastas $48.—, poolaastas $25.50 ja veerandaastas $13.50.
TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $32.—, poolaastas $17.— ja veerandaastas $9.50. Kiripostiga USA-s: aastas $52.—, poolaastas $27.50 ja veerandaastas $15.—
LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $62.—, poolaastas $31.50 ja veerandaastas $16.50
Aadressi muudatus 30 c. — Üksiknumbri hind 35 c.

FREE ESTONIAN
Published by Free Estonian Publisher, Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto 3, Ont. M6J 2H2

President Carter ühe silmaga Iisraeli välisminister Dayan'ile: „Teie seisukohtades on ikka veel üks pime koht."

Terroristide hirmuvalitsus Lääne-Saksamaal

Ehkki Lääne-Saksamaa valitsusele saabus pärast nelja terroristi likvideerimist ja nende küüsis olnud 86 lennureisija päästmist saksa rünnaküksuste poolt rohkesti õnnesoove, ei ole terrorismi probleemid Lääne-Saksamaal veel kaugeltki lahendatud. Kogu küsimus on muutunud veelgi komplitseeritumaks ja segasemaks seetõttu, et kolm Baader-Meinhofi gängi juhtivat liiget, kes olid eluks ajaks oma kuritegude eest vangi mõistetud, lõpetasid oma elud vanglas enesetapuga pärast lennuki ülevõtmise operatsiooni ebaõnnestumist. Kuid vähe sellest. Selgus, et kaks gängi liiget olid endid tapnud revolvrikuulidega, kuna üks oli enda üles poonud. Tekib küsimus — kust said bandiidid erakordselt kindlustatud ja valvatud vanglas revolvrid ja kuidas said nad teada, et nende kaaslaste operatsioon lennuki ülevõtmisega neile vabaduse väljakauplemiseks on ebaõnnestunud? Nendele küsimustele ei oska Lääne-Saksamaa valitsus veel praegu vastust anda ja lähemad päevad ja nädalad peaksid siin tooma selguse.

Kogu selle lennuki ülevõtmise draama juures on eriti masendav, et Baader-Meinhofi gängil on ilmselt Saksamaal ja ka teistes riikides palju abilisi ja sümpatisööre, mis näitab, kuhu demokraatliku läänemaailma ühiskond viimaste aastate jooksul välja on jõudnud. Bonni politseivõimud kalkuleerivad, et Baader-Meinhofi punaarmee grupis on umbes 1200 isikut, kuid nendel on umbes sama palju toetajaid, kes kuuluvad peamiselt keskklassi ja haritlaste ridadesse. Kui suur poolehoid on terroristidel teistes riikides, kinnitavad need rahutused ja demonstratsioonid, mis tekkisid pärast õhuterroristide mahalaskmist ja Baaderi ning tema kaaslaste enesetapmisi Itaalias, Kreekas ja Prantsusmaal. Need meeleavaldused mitmes linnas paisusid avalikeks saksavaenulisteks meeleavaldusteks.

Kust tuleb selline suur toetus terroristidele ja mis on selle põhjuseks? Lääne-Saksamaal on püütud Baader-Meinhofi gängi juhtkonna tegevuse motiive analüüsida, kuid ilmselt ei ole seni veel kindlatele lõpptulemustele jõutud. Arvatakse, et siin on tegemist keskklassist pärit noortega, keda hea ja mõttetu elu on viinud radikaalsetele maailmaparanduse radadele. Nende eesmärgiks on kukutada Lääne-Saksamaa demokraatlik süsteem ja hävitada Lääne-Saksamaa heaoluriik, mis moodustab kodanlise ajastu pärandi. Baader-Meinhofi filosoofiat uurinud eksperdid mainivad, et nad ei ole jõudnud veendumusele, mis on terroristide lõppeesmärgiks. Terroristide tegevus ning julmad mõrvad ja küüditamised lasevad oletada, et Baader-Meinhofi punaarmee läheb välja ainult hävitamisele kuid tal pole omalt poolt midagi hävitatud süsteemi asemele panna.

Tundub, et selline arutelu jääb siiski poolele teele seisma ning ei jõua õigetele lõppjäreldustele. On põhjust oletada, et Baader-Meinhofi punaarmee on tihedalt seotud kommunistliku parteiga ning et selle ideoloogilised niidid viivad keerulisi ja varjatud teid kaudu Kremli. Ei ole kahtlust, et tööstuslikult ja majanduslikult tugev Lääne-Saksamaa ja selle demokraatlik süsteem on juba pikema aja jooksul pinnaks silmas Moskvale, kuna lääne-sakslased oma suure eduga ei ole naeruväärseks teinud mitte ainult kommunistlikku Ida-Saksamaad vaid kõiki kommunistlikke riike, kaasaarvatud N. Liit. Lääne-Saksamaa ja ta demokraatlik ja majanduslik süsteem on vaja purustada ja hävitada ning selleks angazheeritakse juurteta ja tasakaalutuid noori, kes ei ole leidnud endile elus õiget kohta ning on valmis vägivallaga ja terroriga Saksamaad diskrediteerima ning Saksamaa poliitilist ja majanduslikku süsteemi hävitama, et manööverdada seda kommunismi rüppe.

See ei ole sugugi juhuslik, et kõige suuremad sümpaatia avalduse demonstratsioonid Baader-Meinhofi gängile ja saksavastased demonstratsioonid tekkisid Itaalias, Prantsusmaal ja Kreekas, kus on väga tugevad kommunistlikud parteid. Nende meeleavalduste korraldajateks ei olnud keegi muu kui kommunistid, mis näitab kus suunas asjad liiguvad. Demonstratsioonide kestel oli silmatorkavalt üheks juhtmõtteks, et kogu maailm peaks hoolitsema neo-natsismi pidurdamise eest Saksamaal. Kommunistide ja teiste pahempoolsete arvates mahuvad neo-natsismi mõiste alla kõik seadused ja eeskirjad, mis pidurdavad ja takistavad terroristide tegevust. Selliseid eeskirju nimetatakse demokraatia piiramiseks ning terroristidele nõutakse vabu käsi oma hävitava tegevuse jatkamiseks.

Bonni valitsusel oleks juba aeg loobuda oma senisest kogu maailmale naeratavast poliitikast ja astuda demokraatliku süsteemi säilitamiseks vajalikke samme. Drastilisi vahendeid demokraatliku süsteemi kaitseks tuleb rakendada vaatamata sellele, mida arvavad teised riigid või kommunistliku partei agendid ja propagandaorganid. Järelandmised terroristidele on juba liiga kaugele läinud ja praegu on viimane aeg bandiitide tegevuse piiramiseks. Kui seda ei taheta või ei suudeta teha, siis ootab Lääne-Saksamaad sama valik, mille ees ta seisis pärast Esimest maailmasõda — kas natsism või kommunism.

K. A.

Saksa kindralid nõuandjatena punases Hiinas

Moskva kardab Suur-Saksamaa ja Suur-Hiina rajamise plaane

Juba varem oli meie ajalehes väike teade, et N. Liit on eriti ärritatud kuna Lääne-Saksamaa kindralid külastavat Hiinat üksteise järel. Meile on kätte sattunud saksa ajakiri „Der Spiegel", kus seda küsimust veidi ulatuslikumalt käsitletakse.

Nõukogude Liidu ja Hiina vaheline sõda on vältimatu, kinnitas tasakesi Hiina keskuskomitee liige Liao Havaiit saabunud külalistele Pekingis. On tõsi, et N. Liit on viiekordseks suurendanud oma üksused Hiina piiril viimase aastakümne jooksul, kus on kokku 45 diviisi.

Mao suurriik vajabki nüüd kiirelt nõuandjaid ja liitlasi läänest. Hiina vanade meeste valitsus, mis äsja muutus vanade kindralite valitsuseks, peab oma nõuandjaiks sobivaimaks pensionil olevaid saksa sõjaväelasi.

Lääne varustusspetsialiste peetakse pehmenduspoliitika vastasteks, kes pensionil olles ei tarvitse enam arvestada poliitikuid.

Soosituimaks asjatundjaiks on hiinlasile sakslased. Pensionil olev kindral Steinhoff, 64, omal ajal NATO sõjalise staabi üks juhtidest, on reisinud Hiina rahva-vabariigis juba kaks nädalat. Viisteist hiina kindralit, kes külastasid Prantsusmaa ja Inglismaa sõjajõude, kohtusid ka kolme pensionil oleva lääne-saksa kindraliga neil päevil uuesti Pekingis.

Need olid NATO Kesk-Euroopa endine ülemjuhataja krahv Kielmansegg, endine kontrollohvitser Trettner ja NATO salaluureteenistuse endine ülem kontr-admiral Poser.

Ameerika külalised tekitasid hiinlasile pettumuse. James Schlesinger käis pärast Ühendriikide sõjaministri ametist lahkumist Hiinas ja andis hävitava otsuse rahva vabastusarmee võitluskõlblikkusele. Ameerika pensionil olev admiral Elmo Zumwalt, Ühendriikide „kotkaste" äärmise parempoolse tiiva esindaja, tülitses oma võõrustajaga, hiina seltsimehega, kellega oli võidelnud 50-ndail aastail Koreas vastaspoolel.

Sõjaliste nõuandjate kõrval soovivad hiinlased enne kõike propaganda-abi venelaste vastu.

Nii on tuntud detente-poliitika vastased Margaret Thatcher ja Franz Josef Strauss oodatud külalised Pekingis.

Tulevikus on ettenähtud tshiili kapitalistliku delegatsiooni külaskäik, kes paigutatakse aukohale.

Vasakpoolse radikalismi puhtemas vabariigis kohtuvad kõikide maade äärmised parempoolsed — sakslaste kindralkonda juhatab CDU kaitsespetsialist Manfred Wörner, liidupäeva kaitseküsimuste toimkonna esimees.

Maailma nõukogude vastaste sõjaliste asjatundjate hulgas arvestavad hiinlased enim just saksa rahvusse kuuluvust. Kui Lääne-Saksa liidukantsler Helmut Schmidt saabus 1975. a. Pekingisse, kogus peaminister Tshou En-lai kantsleri reaktiivlennuki ümber ametivormis mehi, et sellega anda hoiatust venelastele.

Hiinlaste huvi sakslaste lõkmete vastu pole siiski üksi tingitud Moskva vastu suunatavast demonstratsiooni tahtest, vaid ka traditsioonist.

44 aastat tagasi pensionile lastud saksa kindralid von Falkenhausen ja von Seeckt organiseerivad Hiina armeed uuesti.

Bonni Wörner ja Pekingi sõjaväelased organiseerivad Moskva raadio uudiste järgi „vaenulikke kavatsusi Nõukogude Liidu vastu". Liiduvabariigi mõjukate parempoolsete jõudude eesmärgiks olevat jälle Suur-Saksamaa rajamine ja sel alusel unistavat nende liitlased Pekingis Suur-Hiina taevaliku maailmariigi sündimist.

Kommentaarid

Okupeeritud Eestis ei tohi teatavasti kommunistlikku rezhiimi ega selle juhte kritiseerida. Kritiseerida võib ainult igapäevaseid väärnähteid ja väiksemaid vendi, kellede süüks aetakse kõik kommunistliku süsteemiga, partei diktaatorliku ainuvalitsusega ning bürokraatiaga kaasuvad pahed. Süsteem kui selline ja selle kõrgemad funktsionäärid on pühad ja puutumatud.

Kuid meile tundub, et kaudselt ja varjatult katsutakse midagi ütelda ka süsteemi kohta — kas või lasteraamatute veergudel. Nii näiteks ilmus Eestis hiljuti illustreeritud lasteraamat „Kilplased", kus kirjeldatakse, kuidas kilplased ehitavad oma Nõukoda. Kui seda raamatukest välismaailma eestlase pilguga vaadelda, siis on see teravmeelne satiir kommunistliku süsteemi ja kollektiivse mõtlemisviisi naeruvääristamiseks.

Kui kilplased tulevad kokku nõupidamisele, siis meenutab see kommunistide miitingut, kus kiidetakse kisa ja käraga heaks Nõukoja ehitamine ning hakatakse selle tööga kohe pihta.

Ehitustöö toimub täielikult kilplaste moodi — rumalate ideedega, viletsate vahenditega ja tööriistadega nagu seda tehakse ka kommunistlikus N. Liidus. Kõige hullem lugu juhtub siis kui maja saab valmis, kuna selgub, et hoone on pime ja sellele on unustatud aknad tegemata. Siis käivad ehitajad nõukogude kombe kohaselt ringi plakatitega, milledel olevad loosungid kinnitavad, et „Aken on valgus, mitteaken — pimedus", „Aken on aken" ja „Igale kilplasele oma aken". Ning siis tehakse igale mehele oma aken ning tagajärjeks on see, et kogu maja on täis aknaid ning hoones on talvel külmem kui väljas.

See sümboolne ilma akendeta maja ehitamine ongi põhjuseks miks N. Liit pole 60-ne aasta kestel oma kommunistliku süsteemiga kusagile jõudnud ning suudab eksisteerida ainult koloniaalpoliitika najal kurnates allaheidetud piiririike ja Ida-Euroopas asuvaid satelliitriike. Kahjuks on seda võimalik kinni naelutada ainult laste raamatus.

Ida-Saksamaal toimusid hiljuti ühe pop-kontserdi ajal noorsoo rahutused, mis lääneriikidesse saabunud andmeil võtsid poliitilise iseloomu, kuna noored olid muuhulgas söandanud korduvalt hüüda: „Venelased välja!" Rahutuste tulemusena arreteerisid politseivõimud umbes kakssada noort.

Ida-Saksamaa kommunistlikud võimud on nüüd hädas, kuidas seda asja leevendada ning vahejuhtumilt poliitilist templit kõrvaldada. Suure pingutuse selleks tegi partei häälekandja „Neues Deutschland", mille veergudel mainiti, et mõned purjus noored ja rock-muusika löökrütmist ekstaasi viidud isikud olevat takistanud politseinikke, kes kavatsesid abistada

(Järg. lk. 3)

Praha katsub pagulasi lõhestada gruppideks

Tshehhoslovakkia saatkond Stokholmis on teatanud, et Praha on muutnud reegleid poliitiliste pagulaste kohtlemisel. Olevat kolm erivõimalust, kuidas normaliseerida pagulaste olukorda: Pagulased võivad pöörduda tagasi, nad võivad esitada palve, et nad võivad jääda välismaale ja nad võivad välja astuda kodakondsusest.

Saatkond lubab, et suurem osa pagulastest leiab oma soovide täitmist — kui neil on olemas küllaldaselt dokumente oma praeguse staatuse tõestamiseks. Aga kõik pagulased peavad end ülesandma saatkonnas ja esitama palve, mida käsitletakse individuaalselt.

Reeglite muudatused ei puuduta neid pagulasi, kes on aktiivselt võidelnud praeguse rezhiimi vastu oma välismaal oleku ajal.

Nende käest võetakse kodakondsus ära ja neil pole võimalust külastada kodumaad. Niisuguseid aktiivseid inimesi olevat Rootsis ainult u. 5% kogu paguluskonnast.

Uusi reegleid on kommenteerinud Zdenek Hejzlar, poliitiline pagulane, kes Dubceki valitsuse ajal oli lühikest aega Praha raadio direktor.

— Uued reeglid on bluff, ütleb Heizlar. Nende abil tahetakse ajada kiilu poliitiliselt aktiivsete pagulaste ja tavaliste pagulaste vahele.

Tshehhi seaduse järgi on ilma loata kodumaalt lahkumine karistatav poole kuni viieaastase vanglaga.

Seda seadust pole tühistatud. Ja uutes reeglites ei räägita sõnagi amnestiast.

Pärast Tsehehhoslovakkia okupeerimist N. Liidu ja teiste Varssavipakti riikide poolt, lahkus maalt 80.000—120.000 inimest. Nad elavad praegu laiali Lääne-Euroopas, Põhja-Ameerikas ja Austraalias. Rootsis elab u. 2600 Tshehhoslovakkia kodanikku. Peale selle on u. 2000 inimest saanud Rootsi kodakondsuse — aga Prahas loetakse neid ikka veel tshehhi kodanikeks (nii nagu seda teeb ka N. Liit vastaval puhul), mis tekitab segadust.

Nende puhul on alati rakendatav karistus loata maalt lahkumise eest, kui vastav isik läheb kodumaale.

Heizlari järgi tahetakse uute reeglitega siduda nende pagulaste suud, kes kunagi tahaksid külastada kodumaad. Nad tahetakse sundida vaikima oludest kodumaal.

Tshehh, kes on rootsi kodanik, ja kes on seljataga mõistetud 18 kuuks vangi maalt lahkumise pärast ja pole poliitiliselt kuidagi aktiivne, ütleb, et uued reeglid on alandavad pagulastele. Nendes nõutakse ju, et pagulased tunnustaks oma kodumaalt lahkumise ise kuriteoks.

Kuidas uusi reegleid tegelikult kasutatakse, seda saab teada alles siis, kui saatkonnale esitatud vastavad palved tulevad läbivaatamisele.

Kambodzha müstilised võimumehed

PEKING — Pekingis äsja toimunud banketil selgus, et Kambodzha kõige suuremaks võimumeheks on peaminister Pol Pot, kes on nii kommunistliku partei kui ka valitsuse juhiks. Seni ei olnud lääneriikide vaatlejatele teada, kas Pol Pot on ka partei juht või on seal mõni teine mees, kellelt ta peab käskusi ja korraldusi vastu võtma. Välismaailmas on siiski väga vähe informatsiooni selle kohta, kes on Pol Pot ja tema kaaslased, kellede verise diktatuuri all vaevleb praegu Kambodzha.

VALVEARST NÄDALALÕPUL

29. ja 30. okt. on valvearstiks dr. V. Kasari, tel. 532-9863.

Eesti graafikast Tampere näitusel

Lisaks Helsingis toimunud Peeter Ulase graafikanäitusele, toimus näitus ka Tampere Kunstimuuseumis. Soome teine suurim ajaleht „Aamulehti" avaldas näitusest ülevaate ja ütles, et „Ulase näitus on vajalik näide eesti graafikast, mille tase ületab maailma tipud". Ta arvab, et uus, veelgi suurema arvu töödega näitus oleks omal kohal.

Arvustaja jätkab: „Ulas on graafilise väljenduse taidur. Tä ilutseb oma tehnikaga, mis ületab isegi teose sisu. Kuid Ulase tehniline oskus tagab omaltpoolt võimaluse äärmiselt mitmeilmse pildi ehitamise, peen-peente nüansside esile toomisel või pinna ruumi kasutamisel.

Teosed ei ole maailma optimistlikult nägemiseks, vaid pigem inimese hädade eriastete väljendamiseks. Võib olla, et Ulas esitab oma töödega enesekriitikat maailma olukordade üle, vastuseisu linnastumisele, roheliste puude ja inimlikkuse surmamise vastu. Ta töid võib lugeda kui märkide keelt, kuid neid võib vaadata ka väljenduse tervikuna, kus ta must-valget värviskaalat on täiendanud mõnikord punase pinnaga, jäädes siiski väljenduselt kokkuhoidlikuks. Kokkuhoidlikkus aga ei tähenda kitsidust, vaid pigem majanduslike abinõude kasutamistingimusi, joonte mõtisklust ja pindade rütmi. Tööde terviklikkus tõuseb sisu ulatusest."

Arvustuse juurde on lisatud foto ta tööst „Pompei".

JAAN ALMER
KATUSETÖÖD
Tel. 699-5295
Teeme uusi ja parandame vanu
nii linnas kui ka suvilates

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont., M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

rahvamurrus vigastada saanud isikuid. Leht mainib, et purjus noored, kes ei andnud aru oma tegudest, asusid politseinikke takistama ning lisab omalt poolt vabanduseks, et selline nähe olevat tavaline läänemaailmas.

Partei ajaleht on eriti vihane läänemaailmas, kes olevat kogu sündmuse suureks puhunud ning katsunud saavutada sellest „kahetsusväärsest vahejuhtumist" poliitilist profiiti.

See on vana ja tuntud lugu, et kommunistlik rezhiim ei talu kritikat ning Ida-Saksamaa võimumeestele ja nende karjäärile on veelgi ohtlikum kui mõni julgem noor söandab nõuda koloniaalvõimude lahkumist Saksamaalt. Ida-Saksamaa kommunistliku partei juhid on oma karjääri üles ehitanud Kremli hirmule ja armule ning iga sellelaadiline venelaste vastane ülesastumine võib ohustada nende positsiooni.

Nende varjamisoperatsioonide varjust löövad aga vahete-vahel siiski valguskiirtena läbi tõsielu faktid ning tungivad läbi Berliini häbimüüri ja üle miiniväljade vabasse maailma. Ning nendes olukordades ei jää punastel võimumeestel muud üle kui silmad häbi pärast maha lüüa.

AMI

28. septembril toimus Eesti Kunstide Keskuse aastapeakoosolek. Pildil uued usaldusmehed ja juhatusliikmed, istuvad vasakult Siegfried Veidenbaum, I. Heinsoo, Stella Kerson ja Maie Landra; seisavad Abel Lee, Anne Tüll, Vello Muikma, Marta Kivik, Laine Pant, Arved Pedjase, Oss Timmas, Uno Taft, Oskar Kerson ja Vello Hubel. Foto: Urmas Wompa

Tallinna paviljon ka järgmisel aastal

Eelmise Tallinna paviljoni läbikäik oli 42.000 dollarit

Esmaspäeval, 17. okt. õhtul toimus K. Jõgi kodus Karavanipidustuse Tallinna paviljoni toimkonna koosolek, kus oli päevakorras üldine informatsioon, 1977. a. karavani aruanne ja eeloleva 1978. a. Karavanist osavõtuga ja Tallinn '78 korraldamisega seoses olevad küsimused. Koos oli toimkonnast 14 liiget.

Aruandeist selgus, et eelmise aasta Karavanist osavõtt oli igati õnnestunud ja eestlaste püüdlusi vääristati kolmanda kohaga.

Kassaaruandest selgus, et üldine läbikäik oli $42.054.09, kus suuremaiks sissetuleku postideks olid baar ($16.627.68), passide müük ($11.814.00) ja toidumüük ($10.-271.24). Kulude poolel olid suuremad väljaminekud baarile ostetud joogid ($9.420.17), passide ost ($9.350.00), toiduained ($7.887.20), kava ($4.096.37), reklaam ja kavaraamatu trükkimine ($3.676.61) ja Eesti Maja üür ($2.930.79).

Aruandes näidatakse $951.90 suurust puhastulu, mis on vajalik järgmise organiseerimiseks. Aruanne kinnitati esitatud kujul.

Kauakestvad mõttevahetused toimusid seoses tuleval aastal korraldatava Karavanipidustusest osavõtuga. Tallinna paviljon on sattunud kahe eesti suurürituse „hõlmade" vahele nii, et tegelikult jääb neli eestlastele osavõttu võimaldavat päeva. Kolm esimest on seotud „Killamängudest" osavõtuga ja järgmine nädalalõpp Suveharjapidustusega Seedriorul. See olukord tekitab korraldajaile tõsiseid majanduslikke probleeme, kuna eestlased on seni peamiselt olnud ise oma paviljoni suuremad toetajad.

Lõpuks leiti siiski, et osavõtt 1978. a. toimuvast juubelikaravanist on tähtis ja seda tuleb veelgi paremini korraldada.

Nii et Tallinn '78 paviljon läheb vastu juubelikaravanile raske tundega kokkusattumuste tõttu teiste eesti suurüritustega. Kuna see viib alla igaaastased tulupostid, mis on seotud baari ja toidu läbimüügiga, samuti tekitab ettenägemata probleeme tiheda kava suhtes, põhjustab abiliste leidmisel raskust, siis sooviga, et Tallinn '78 veelgi paremaks ja uhkemaks teha, paremat kava pakkuda, tuleb müüa rohkem passe, tuleb muretseda rohkem toetajaliikmeid, tuleb kutsuda eestlasi üles igati kaasa aitama, et üritus võiks õnnestuda. Karavan algab tuleval aastal reedel, 23. juunil ja lõpeb 1. juulil.

Tuleva aasta eelarve jäi esialgul veel koostamata kuna puudusid täpsemad arvestused võimalikeks kulutusteks. Igal juhul võib see jääda tuhandeid dollareid tagasihoidlikumaks.

Pikema ja üksikasjaliku väliskujunduse ja sisulise idee esitas A. Raudsepp, kes oli kogu Tallinna paviljoni sidunud Kalevipoja motiiviga. Sellel oli julgeid ideesid mida arutleti, kuid mis jäeti veel lähemate üksikasjade saamiseks igaühe mõtteisse süvenemiseks. Uue ideekavandi eelis on, et suur saal jääks rohkem kavalise osa jaoks, kuna väiksemaisse saaks paigutatud lauasistumine koos lokaalsema kavaga.

Toimkonna kohal olevad liikmed nõustusid edasi töötama kusjuures Tõnu Tõsine valiti paviljonitoimkonna uueks mänedzheriks ja Kalju Jõgi tuleva aasta linnapeaks, kuna sellega märgitakse, et ta oli ka esimesel pidustusel linnapea, ja nüüdsel juubeliaastal kannaks pärast pikki aastaid jälle linnapea aukuube.

Üldiselt leiti, et karavanipidustus peab toimuma. Hea kava saamiseks peaks harjutustega ja kava ettevalmistustega alustatama juba tuleva aasta esimestel kuudel. Kuna eesti noored on seotud killamängudega, siis tuleb seekord leida just selliseid noori, kes oleksid nõus igal päeval Tallinna paviljonis esinema.

Toronto Eesti Seltsi eeltöod Eesti Vabariigi juubeliaasta aktuse korraldamiseks alanud

Seltsi esimeheks valiti tagasi V. Poolsaar

Möödunud neljapäeval Toronto Eesti Majas peetud Toronto Eesti Seltsi peakoosolekust võtvast selgus, et selts on jatkanud ja kavatseb jatkata oma tööd ja tegevust seniste väljakujunenud tavade kohaselt, kusjuures tuleval aastal pannakse pearõhk Eesti Vabariigi 60. aastapäeva aktuse korraldamisele, milleks kaasa tahetakse tõmmata organisatsioone võimalikult laialdasel alusel. Seltsi esimeheks valiti tagasi V. Poolsaar.

Koosoleku juhatajaks valiti E. Mell ja protokollijaks E. Tamm. Koosoleku algul mälestati leinaseisakuga surma läbi lahkunud seltsi liikmeid, nende hulgas ka juhatuse liiget A. Tiit'u. Seltsi möödunud aasta tegevusaruande kandis ette esimees V. Poolsaar. Aruandest selgus, et selts on arendanud ka möödunud tegevusaastal oma aastate jooksul väljakujunenud tegevust, kus tähtsamaks ürituseks on Eesti Vabariigi aastapäeva aktuse korraldamine.

Esimees kriipsutas alla ka loengute korraldamist koostöös Eesti Liit Kanadas juhatusega.

Möödunud tegevusaastal toimus 13 sellist loengut ja loengute seeria jatkub käesoleval hooajal.

Täienduskoolide aruande esitas üksikasjaliselt koolikomitee esimees H. Lupp. Aruandest selgus, et Täienduskoolis õpib praegu 209 õpilast ja Täienduskeskkoolis 193 õpilast, õppejõude on 25. Esimees avaldas seltsile tänu toetuse eest ning mainis, et täienduskoolid taotlevad koolidele riiklikku abi ning hinnete „credit'eid" keskkooli lõpetajaile.

Koolid kavatsevad Noorte Aasta puhul korraldada 1. aprillil suurema ürituse.

Lasteaia tegevusaruande esitas M. Musta ning aruandest selgus, et lasteaias on praegu 108 last.

Rahalise aruande kandis ette laekur J. Terts. Aruandest selgus, et seltsil oli tulusid 3.592.00 dollarit ja kulusid 2. 917.00 dollarilt, ülejääk seega 675.28 dollarit. Seltsi varanduste seis on 10.514.77 dollarit. Aruanded kinnitati.

Tegevuskava kandis ette esimees V. Poolsaar.

Tegevuskava kulgeb üldiselt väljakujunenud tavade kohaselt, kusjuures erilist rõhku kavatsetakse panna aga Eesti Vabariigi 60. aastapäeva aktusc korraldamisele eelolevas veebruaris.

millisele üritusele tahetakse kaasa tõmmata meie koorid, „Estonia" orkester, solistid ja skaudidgaidid. Aktuse organiseerimiseks on juba üks koosolek peetud ning lähemas tulevikus toimub uus nõupidamine. Vabariigi juubeliaasta puhul kavatsetakse eelolevas jaanuaris korraldada Toronto Eesti Majas ka suurem ball.

Seltsi rahalise eelarve kandis ette J. Terts.

Eelarve kohaselt on tulud ja kulud tasakaalus 3500 dollarit. Seltsi liikmemaks on endiselt 5 dollarit.

Tegevuskava ja eelarve kinnitati.

Seltsi esimeheks valiti tagasi V. Poolsaar ja juhatuse liikmeteks J. Terts, A. Veedla, E. Tamm, Leida Pajur, E. Mell ja Linda Saarniit. Revisjonikomisjoni valiti Saade Ristmäe, P. Naaber ja H. Teder. Eesti Liit Kanadas esinduskokku valiti seltsi esindajatena H. Teder, R. Antik, A. Pedjase, P. Naaber ja E. Mell. Endine esimees Helvi Kõva keeldus Eesti Liitu kandideerimast.

TORONTO LINN

ÜLEMINEK STANDARD AJALE PÜHAPÄEVAL, 30. OKTOOBRIL, 1977

Linnanõukogu direktiividel avaldati proklamatsioon, milles juhiti tähelepanu sellele, et ajavahemik 24. aprillist kuni 30. oktoobrini 1977 oli kuulutatud suviseks kellaajaks. Eeltoodut arvestades tuleb kõigil kodanikkudel oma kellad üks tund tagasi lükata

kell 2 e.l. pühapäeval, 30. oktoobril.

DAVID CROMBIE
Linnapea

Pensionäride Klubi alustas talvist hooaega kohviõhtuga Eesti Majas

Eesti Pensionäride Klubi Torontos esimene sügisene kokkutulek toimus möödunud neljapäeva õhtupoolikul Eesti Maja suures saalis. Koosviibimisest võtsid osa üle 300 klubi liikme ja külalise, kes veetsid eeskava nautides ja kohvilaua vesteldes mitu lõbusat tundi.

Kokkutulnuid tervitas klubi esimees Frieda Terts, kes mainis, et klubi kavatseb oma liikmete koosviibimisi sisustada mitmesuguste ettekannetega. Vaimulik sõnavõtt oli abipraost T. Nõmmikult, kes ütles ka lühikese söögipalve.

Kavalises osas esines klubi 12-liikmeline naiskoor A. Metsa juhatusel.

Nägusais rahvarõivais koor kandis ette viis laulu: ühe rahvaviisi, Enn Võrgu „Ma armastan seda maad", P. Tammeveski „Kodumuld", A. Topman'i „Rändajad" ja Soome rahvaviisi „Mälestus Pühajärvelt". Kohal viibivat heliloojat P. Tammeveskit tervitati elava aplausiga ning anti talle üle lilli.

Klubi liige O. Haamer esitas kandlel rahvaviise ja sai erilise aplausi osaliseks „Kaera Jaani" esitamise eest.

Ta mainis ühtlasi, et ta õppis kannelt mängima juba karjapoisi põlves ja valmistas pagulaspõlves ise endale kandle.

Skauditegelane Arni Käärid lõbustas koosolejaid tuntud populaarsete viisidega, millele rahvas laulis kaasa.

Klubi esimees tänas lõpuks esinejaid ja õhtule kaasaaitajaid ning mainis, et klubi liikmete arv on juba paisunud 716-le.

Ta palus kõigil liikmetel tasuda liikmemaks, kuna klubi ei saa enam riiklikku toetust.

Eelolevas tegevuskavas on filmiõhtu 3. novembril ja koosviibimine 17. novembril kell 2.30 p. l. Eesti Majas. Koosviibise aja kohta mainis esimees, et need toimuvad iga kuu kolmandal neljapäeval.

Idla-Ühing käis Tallinnas

STOKHOLM — Septembri algpäevil külastas Idla-Ühingu poolt organiseerituna 30-ne liikmeline ekskursioon Tallinnat. Ekskursantide enamik on kas juhtidena või võimlejatena tegevad hiljuti asutatud Idla Centeris.

Juhtkonda esindasid Idla Centeri administratiivne juhataja Ingrid Idla, õppejõud Daisy Idla-Nilsson, Siv Sommarström ja Karin Nyström. Peale mainitute oli veel kaasas foto-filmi osakonna juhataja Bertil Nilsson. Reis toimus aurik „Mihail Kalininiga", mis peab otseühendust Tallinnaga.

Teadaolevalt on see teine sellelaadne juhus, kus ettevõtte teostajaks on organisatsioon.

UUS EESTI

VABA EESTLANE

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat
Aastas	$30.—	$32.—
Poolaastas	$16.—	$17.—
Veerandaastas	$ 9.—	$ 9.50

KIRIPOSTIGA

Kanadas:		USA-s:
Aastas	$48.—	$53.—
Poolaastas	$25.50	$27.50
Veerandaastas	$13.50	$15.—

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $62.—, poolaastas $31.50, veerandaastas $16.50

Aadressi muudatus 30 centi. Üksiknumbri hind 35 centi.

Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või posti rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ..... "
..... 197 .... Tellimise katteks lisan $ ..... siinjuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult täiskirjas).
Nimi .....
Aadress .....
.....
.....

ARMAST ABIKAASAT

SONJA MARIA HINT'i

leinab

abikaasa HERBERT HINT

LUGUPEETUD JA ARMAST KLUBILIIGET

MIHKEL RAEDLA't

mälestab leinas

EESTI PENSIONÄRIDE KLUBI

Murray E. Newbigging
MATUSEMAJA

Aastakümnete kogemus eestlaste teenimiseks. Oskuslik nõuanne ja mõõdukad hinnad.

M. WAYNE HAMILTON
Funeral Director

733 Mount Pleasant Rd.
(lõunapool Eglintoni)

Helistada tel. 489-8811 ⊕ 489-8662

Erich Kalmari nimeline mälestusturniir

Manalasse varisenud kauaaegse Toronto Eesti Maleklubi ja Välis-Eesti Maleliidu esimehe mälestamiseks korraldab T. E. Maleklubi, Toronto Eesti Majas, 6. nov. kell 2 p. l. malevõistluse.

Kalmar sündis 6. nov 1916 Võrumaal ja T. E. Maleklubi kutsub kõiki malehuvilisi osavõtma tema sünnipäeval toimuvast turniirist. See tuntud maletaja ja võimeline organiseerija pühendas üle kahekümne aasta eesti maletegevuse organiseerimisele võõrsil. Kalmar oli väsimatu, kes oskas koondada nii noori kui ka vanu malesõpru T. E. Maleklubisse ja neid ergutas aina uuteks ettevõteteks. Tema algatusel toimus esimene Põhja-Ameerika Eestlaste Malevõistlus ja Toronto Eesti Päevadel eestlaste ülemaailmne malevõistlus. Need suursaavutused on jäänud kõrgpunktiks meie maleklubi tegevuses. Kanada ja rahvusvahelistes maleringkondades oli Kalmar austatud ja tunnustatud kui üks tugev maletaja ja hea turniirijuht.

Kalmari surm 1973. a. oli suureks kaotuseks meie klubile. Lahkujale oli eriti südamelähedane noorte treenimine. On palju neid, kes sooritasid Kalmari juhatusel oma esimesed malemängud ja saavutasid oma esimesed võidud T. E. Maleklubis. Nüüd on aeg noortel tulla ja asuda tööle meie malerindel. Samuti palutakse uusi malehuvilisi, nii noori kui ka vanu tulla ja osavõtta maleklubi tegevusest.

Kavatsetud maleturniir on korraldatud sarnaselt, et see annab võimaluse igale osavõtjale vaatamata ta mängutasemele jõudu katsuda teiste asjahuvilistega. Kuigi mängud on 15 minuti pikkused ja toimuvad kuues voorus, ei ole isegi uustulnukatel põhjust male-kella karta, sest kell on kell ja see ei tohiks olla eemale jäämise põhjuseks. Kõik maletajad teevad vigu ja ei ole tähtis kas meie teeme neid aeglaselt või kiiresti.

Maletajatel palutakse isiklikud malendid ja male-kellad kaasa võtta. Korraldav toimkond rõhutab, et see turniir ei ole mitte korraldatud maleklubi omavahelise üritusena vaid on avatud kõikidele eesti maletajatele ja külalised on teretulnud.

Aeg.

Mulgid organiseeruvad

Suvised killamängud andsid tõuke maakondlikule Mulkide Seltsile

Killamängud on õhutanud maakondlike gruppide ja seltside organiseerimist. Teiste maakondade eeskujul on mulgid end organiseerima hakanud teostades selle mõtte, mis ammugi on juba kavas olnud. Grupp mulke Torontost ja ümbruskonnast olid 21. septembril omaalgatuslikult Eesti Majja kokku tulnud, kus arutati ühist organiseerimist ja moodustati ajutine juhatus. Eeloleval organiseerimis-koosviibimisel valitakse uus või kinnitatakse ajutine juhatus, kes hakkab Mulkide Seltsi juhtima.

Üheks organiseerimise põhjuseks on Killamängude pidustus järgmisel suvel Devil's Elbow maa-alal, kus igale maakonnale on jagatud juba oma koht. Nagu kuulda on võrulastel juba Munamägi valmis, saarlased-hiidlased teevad Läänemerd, ega siis mulgidki taha viimased olla oma plaanide teostamisega.

Uus organisatsioon haaraks kõiki viljandimaalasi ja samuti vana Mulgimaa elanikke.

Õigeks Mulgimaaks peab mulk ise viit kihelkonda Hallistet, Karksit, Helmet, Tarvastut ja Paistut.

Kõik teised on ubamulgid. Seltsi liikmeks aga on teretulnud kõik, kes peavad end viljandimaalasteks, mulgiks või ubamulgiks või on selle piirimailt, vana nimetusega Sakalast. Mulke ei pääsenud palju vabasse maailma. Sõjavanker läks kiiresti mööda ja mandrimeestel ei olnud oma laevastiku, peale Viljandi paadimehe sõiduki, kuid seegi jäi maha. Kuid kõigile vaatamata on ajutine juhatus asunud energiliselt tööle, et veel sel aastal korraldada oma esimest kokkutulekut, kus suurem kogu annaks ka kinnituse senisele tööle.

Kokkutuleku mõte on oma kodumaakonna meenutamiseks, tuttavatega kohtumiseks, mulgi keele rääkimiseks ja et koos minna mõttelennus kodumaale, kuhu jäid kord kodud, millest nüüdki veel mälestusi omatakse nagu seda on Rennit oma luuletuses „Mu meelen kuldne kodukotus" nii veenvalt öelnud ja kes ise oli Tarvastu mees.

Kokkutulek toimub pühapäeval, 6. nov. kell 3 p.l. Tartu College seltskondlikes ruumes, et ühes-koos veeta kohvilauas hubane pühapäevane pärastlõuna.

Ohtuse kava eest hoolitseb kõigile tuntud Edgar Kink ja kavas on sõnalisi ja muusikalisi ettekandeid, mille vahele paigutatakse ühislaule. Mulgiperenaised hoolitsevad rikkaliku kohvilaua eest koos veiniga, kus ei puudu ka mulgipärased korbid ja teised maiustused. Seltskondliku koosviibimise kõrval toimub siis uue Mulkide Seltsi õnneks tervise joomine ja juhatuse ametisse kinnitamine.

Ajutine juhatus kutsub kõiki mulke koos sõpradega ja teistest maakondadest pärit perekonnaliikmetega koosviibimisele, et kinnitada oma sünnimaale mulkide hümni sõnadega: „Om maid maailman tuhandit / ja rahvit mitmit miljonit / Üitsainus Mulgimaa!"

Tööjaotus konsistooriumis

Et korraldada konsistooriumi tööd, ülesandeid ja kohustusi, võttis uue konsistooriumi täiskogu oma hiljutisel koosolekul vastu järgmise omavahelise tööjaotuse:

Konsistooriumi president: peapiiskop Konrad Veem ameti poolest;

Konsistooriumi abipresident: dr. Ivar Paljak;

Koguduste nimekirja ja kiriku ametiisikute teenistuskirjade pidamine ja koguduste organite tegevus: asssessor August Raidur. Viimane on ühtlasi peapiiskopi äraolekul tema asetäitja konsistooriumi kantseleis.

Peapiiskopi alaline asendaja Ameerikas: piiskop Karl Raudsepp.

Õpetajate abiliste ettevalmistuskursuste juhataja: assessor, dr. prof. Arthur Võõbus. Kursuste korraldamine ja läbiviimine: piiskop Raudsepp ja assessor Oskar Puhm. Ka nende kursuste korraldamine toetub EELK peapiiskopliku nõukogu algatusele 1973. a. ja taotleb seda,

et igas koguduses oleks vähemalt kaks isikut, kes võiksid õpetajat asendada jumalateenistustel ja muudel puhkudel.

Laste ja noorsoo usuline töö: assessor Elmar Tõldsepp.

EELK konsistooriumi majanduse asjaajamist, arve- ja raamatupidamist, aruandmist ja selle ala kirjavahetust kogudustega korraldab majandusassessor, direktor Rein Puusepp.

Juriidiline ala ja administratsioon: assessor Jaan Vilval.

Konsistooriumil on kiriku majanduse üle valvamiseks ja juhtimiseks nõuandva organina tegevuses kiriku majandusnõukogu koosseisus: juhataja majandusassessor Puusepp ning liikmed assessorid Vello Mänd ja Vilval. Peale selle on ameti poolest majandusnõukogu liikmeks peapiiskop Veem.

EELK rahvuskomitee maailmaliitude juures: peapiiskop Veem, abipresident Paljak ning assessorid Mänd, Puusepp, Raidur ja Vilval.

Põhimääruste § 53 alusel paluti praost dr. Jaak Tauli jäädа edasi välisameti juhataja asukohaga Londonis Inglismaal.

Sihtasutus „Eesti Vaimulik Raamat", selle ladu ja asjaajamine ning EELK häälekandja „Eesti Kiriku" talitus asuvad endiselt konsistooriumi juures ning töötavad oma põhikirja kohaselt. Vastavaid ülesandeid täidab endiselt majandusteadlane Voldemar Palm.

„Eesti Kodu" valis ettevalmistava juhatuse

Möödunud kolmapäeval toimus Eesti Kodu pere koosolek, millest ligi 100 omanikku osa võtsid. Seal tuli valimisele ettevalmistav juhatus aktsiaseltsi ülevõtmiseks kui Eesti Abistamiskomitee on korterid müünud. Uude juhatusse valiti prouad J. Herma, Musta ja Haljaste ning härrad Simonlatser, Vabasalu, Anelin ja Lepisma. Kandidaatideks pr. Saarkoppel, härrad Kollino ja Talve. Revisjonikomisjoni A. Kask, J. Parik ja pr. Kollina. Ettevalmistava juhatuse liikmed valitakse aktsiaseltsiks saamise puhul direktoreiks.

Praegu on selle juhatuse ülesanne korraldada sisetegevust üldruumidele, samuti ehituse juures olevate vigade korraldamise jälgimine. Sisetegevuse juures on ettenäha omavaheliste kursuste korraldamine, mis juba on alanud. Möödunud pühapäeval oli esimeseks ladina-ameerika tantsude kursus. Käesoleval kolmapäeval toimub loeng kunstnik A. Karult. Edasi on ettenäha kursusi naistele ja meestele.

Eesti Kunstide Keskus moodustas kirjanduse osakonna

Möödunud nädalal toimus Eesti Kunstide Keskuse presidendi Stella Kersoni kokkukutsel Torontos asuvate eesti luuletajate ja kirjanike kokkutulek, kus oli arutlusaineks Toronto eestlaskonna kirjandusliku elu aktiviseerimine, kuna siinne kirjanduslik organisatsioon pole paaril viimasel aastal oma tegevust jätkanud.

Nõupidamisel käsitleti mitmeid aspekte nagu noorte kirjanduslike katsetajate avastamist ja nende eesti ühiskonda toomist kuna seoses nendega hakkab Urve Karuksi juhatusel tööle luulering. Kavas on noortele ulmekirjandusliku (science fiction) võistluse korraldamine ja räägiti koguni nende luuletuskogude kirjastamist.

Pärast nõupidamist otsustati EKK juurde asutada kirjandusosakond, mille juhatajaks on Arvi Kork ja nõuandva kolleegiumi liikmeiks Harri Asi, Salme Ekbaum, Urve Karuks, Aino Thoen ja Arved Viirlaid. Kolleegiumi juurde kuulub ka Eesti Tõlkefondi esimees A. Truuvert. Kolleegiumisse kutsutakse ka eesti keeleteadlased kellega peatselt ühendust võetakse.

Tõnu Parmingu loeng

Neljapäeval, 27. oktoobril kell 7.30 Tartu Instituudis peetav Tõnu Parmingu loeng kujuneb tõenäoliselt huvitavaks nii noortele kui ka neile, kes selle aja ise kaasa elanud. Professor Parmingu loeng põhjeneb uurimistööl, mille kokkuvõte ilmus 74 lk. raamatukesena pealkirja all „The Collapse of Liberal Democracy and the Rise of Authoritarianism in Estonia" juba kaks aastat tagasi Londonis, tuntud Sage kirjastuse nn. kaasaegse poliitilise sotsioloogia seerias Nr. 10.

Times Literary Supplement (12. 12. 75) peab seda silmapaistvaks teoseks võrdlevate uurimuste raames ja avaldab lootust, et edaspidi autoril on võimalusi seda uurimust veelgi ulatuslikumalt avaldada. Eesti eriteadlastest selle kohta on hindavalt kirjutanud professor Karl Aun (Journal of Baltic Studies) ja Evald Uustalu (E. Päevaleht 13. 9. 75).

Pärast loengut, kohvi ajal, näidatakse valguspilte Metsaülikoolist.

Kambodzhas äratus kell viis

BANGKOK — Kambodzha elanikud peavad ärkama igal hommikul kell viis, teatas Phnom Penhi raadio 17. septembril. Raadiosaate kohaselt on varajane ülestõus kõikide noorte ja vanade pealinlaste kohustuseks, et uue demokraatliku Kambodzha ülesehitamine võiks kiiresti edeneda.

Kambodzhast põgenenud räägivad, et maakohtades kestvat tööpäev kuni 12 tundi: hommikul kella viiest kuni õhtul kella viieni, mille ajal töökohal süüakse päevas 200 grammi suurune riisiannus. Pagulaste seletuse järgi tuleb töölistel jääda päeva tulemusi kontrollima ja järgmise päeva kavatsusi tegema, mis teeb tööpäeva veel paari tunni võrra pikemaks.

Kambodzha pealinnas Phnom Penhis asub praegu umbes 150.000 inimest. Sõja ajal arvati elanike arvuks 2 miljonit.

Sopran Õnne Laikve iseseisev kontsert

Traditsiooniliseks saanud igaaastane kontsert sopran Õnne Laikve poolt leiab aset pühapäeval, 20. novembril kell 2.30 p. l. Unitarian Congregation Hallis, 175 St. Clair Ave., West, Torontos.

Kavas on laule komponistide Ed. Oja, J. Aaviku, M. Saare, L. Virkhausi, W. Mozarti, R. Schumann'i loomingust ja aariaid Puccini ooperist.

Sel aastal on lauljatar oma treeningut jätkand dr. Ernesto Barbini stuudios ja edukalt esinenud Offenbachi operetis „Orpheus põrgus" Eurxidice osas, kohaliku helilooja Avessoni helitööde õhtul St. Lawrence Centris, külalislauljana „Havai Lill'es" hispaanlanna osas ja muudel esinemistel.

Möödunud aastasel hästiõnnestunud kontserdil oli sopran Õnne Laikve saatjaks kõrgesti hinnatud dirigent ja klaverikunstnik Peter Paul Lüdig. Seekord aga tervislikel põhjustel ei ole tal võimalik seda kontserti kaasa teha. Tema aset täidab Toronto parimaid ja Põhja-Ameerikas hästituntud klaverikunstnik Stuart Hamilton. Viimane on otsitud ja hinnatud saaja, kes esineb elukutseliselt kontsertlavadel, raadios, T. V.'s ja kes regulaarselt saadab lauljatare, nende hulgas Lois Marshall'i ja Maureen Forrester'i.

Kontsert tõotab olla kõrge tasemega oma mitmekülgse kavaga, kus pearõhk on suunatud eestikeelsetele lauludele. Kontsert algab kell 2.30 p. l.

KIRIKUD

TORONTO EESTI BAPTISTI KOGUDUS
883 Broadview Ave.
Tel. 465-0639
Pastor K. Raid
10 Lamport Ave. Apt. 307
Toronto 5, Ont. M4W 1S6
Tel. 961-8391
„VABADUSE KUULUTUSE" raadiosaated igal pühapäeval kell 3—3.30 p. l. WHLD 1270 kc.

Pühap., 30. okt. kell 10.15 homm PÜHAPÄEVAKOOL. Kell 11 homm. USUPUHASTUSPÜHA jumalateenistus. Kõneleb K. Raid, kvartett. Kell 6 õ. NOORTE TUNNISTUSTE ÕHTU. Noortekoor.

TORONTO EELK JAKOBI KOGUDUS
Kirik: Redeemer Luteri kirik, (Bloor ja Indian Rd.)
Õp. T. Nõmmik, 501 Davisville Ave., Toronto M4S 1J2. Tel. 483-2478.

Pühap., 30. okt. kell 5 p. l. USUPUHASTUSPÜHA jumalateenistus. Teenib külalisõpetaja A. Taul. Samal ajal pühapäevakool.

Pühap., 6. nov. kell 5 p. l. JUMALATEENISTUS ja pühapäevakool. JÄRGNEB NAISRINGI NÄITEMÜÜK.

ÕPETAJA KÕNETUNNID on teisipäeviti kell 6—7.30 õpetaja kodus. Muul ajal kokkuleppel.

TORONTO KOLMAINU EESTI EV.-LUT. USU KOGUDUS
Kirik: 619 Sherbourne St., Toronto (Sherbourne'i allmaajaam on kiriku kõrval).
Õpetaja O. Gnadenteich,
112 Fallingbrook Rd.,
Scarborough, Ont.
Telefon 698-7977 või 766-7853.

USUPUHASTUSPÜHA JUMALATEENISTUS on pühapäeval, 30. okt. kell 1.30. Uhtlasi on see leerialguse jumalateenistus, millest leerinoortel osavõtt vajalik.

Koguduse 25. aastapäeva jumalateenistus on pühapäeval, 6. nov. kell 3 p. l. Jutlustab kog. asutaja õp. J. Teras Chicagost ja teenivad teised külalisõpetajad. Laulab pr. Estra Toompuu. Hiljem on kiriku saalis koosviibimine einelauaga.

Kõnetunnid on iga kuu teisel esmaspäeval kella 6—8 kiriku kantseleis, telefon 921-9417.

EESTI EV.-LUTERI USU PEETRI KOGUDUS TORONTOS
317 Mt. Pleasant Rd., Toronto M4P 2L1. Kiriku tel 483-5847
Õp. Oskar Puhm
84 Dinnick Cres., Toronto M4N 1L8 tel. 483-4103

USUPUHASTUSPÜHA jumalateenistus pühapäeval, 30. oktoobril kell 11 hommikul. Laulab Cantate Dominio Charles Kipperi juhatusel.

PIIBLITUND kell 10 hommikul. Pühapäevakool. Lastekoori harjutus. Leerieelsed.

NÄITEMÜÜK 6. novembril pärast hommikust jumalateenistust.

Pühapäeval. 6. novembril kell 6 õhtul NOORTEKOOR LOOTUS'e ja VAIMULIKU ORKESTRI KONTSERT kirikus.

INGLISKEELSED JUMALATEENISTUSED igal pühapäeval kl. 9.30 hommikul. Teenib õp. S. Otto. Samal ajal ingliskeelne pühapäevakool.

NÄITEMÜÜGI KORJAJAD — 30. okt. on viimane tähtpäev korjanduslehtede tagastamiseks!

ÕPETAJA KÕNETUNNID teisipäeviti ja neljapäeviti kl. 6—8 õhtul.

EELK TORONTO VANA ANDRESE KOGUDUS
Carltoni ja Jarvise nurgal
Õpetaja Andres Taul
17 Frank Cresc.
Toronto 176
Tel. 656-5249, kirik 923-5172

Pühap., 30. okt. USUPUHASTUSPÜHA jumalateenistus kell 11 homm.

Pühap., 6. nov. JUMALATEENISTUS kell 11 homm. Ingliskeelne jumalateenistus kell 1 päeval.

ÕPETAJA KÕNETUNNID igal teisipäeval ja neljapäeval kella 6—8 õhtul kiriku käärkambris.

TORONTO EESTI AP.-ÕIGEUSU KOGUDUS
R. R. 5, Orangeville, Ontario
Praost E. Lepik
Tel. 1-519-941-4309

Pühap., 6. nov. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS „Eesti Kodu" saalis. 50 Old Kingston Rd. (Kingston Rd. & Morningside). Teenib ja jutlustab preester E. Lepik, laulab koguduse laulukoor hr. G Raagi juhatusel. Laululehed.

TORONTO EESTI EVANGEELNE KOGUDUS
Stone Church, 45 Davenport Rd.
Jutlustaja H. Rüdmik
P. O. Box 234, Toronto 18, Ont.
Tel. 233-5390
USUSÕNUMI RAADIOJUMALATEENISTUSED igal pühapäeval, homm. kell 9.30—10.00. lainel CHIC-790 kc.

Raadiojutluse teema 30. okt.: „JUMALA PÄÄSTEPLAAN INIMESELE".

Laup., 29. okt. kell 7 õ. VÄLISMISJONI ÕHTU. Laulu ja sõnapõimik. Ingrid ja Evert Söderholm, Marika Krabi, Elof Ahlberg ja Vilma Krabi. Jutlustab misjonär E. Molin.

Pühap., 30. okt. kell 3 p. l. JUMALATEENISTUS. Lauluettekanded, jutlustab G. Pitka.

TORONTO EESTI VABAKOGUDUS
Tel. 461-2077
562 Jones Ave., Toronto 6, Ont.
Jutlustaja E. Saraoja
20 Thorncliffe Ave.,
Toronto 6, Ont.
Tel. 463-6223

Pühapäeval, 30 okt. kell 11 homm. JUMALATEENISTUS. Kõnelevad H. Sepp ja jutlustaja E. Saraoja. Laulab segakoor.

Kodu" valis
mistava
e

ud kolmapäeval toimus
pere koosolek, millest
anikku osa võtsid. Seal
sele ettevalmistav ju-
siaseltsi ülevõtmiseks
Abistamiskomitee on
üünud. Uude juhatusse
d J. Herma, Musta ja
ng härrad Simonlatser,
Anelin ja Lepisma.
ieks pr. Saarkoppel,
lino ja Talve. Revisjo-
A. Kask, J. Parik ja
Ettevalmistava juha-
d valitakse aktsiaselt-
se puhul direktoreiks.
selle juhatuse ülean-
da sisetegevust üld-
samuti ehituse juures
ade korraldamise jäl-
tegevuse juures on
navaheliste kursuste
e. mis juba on ala-
nud pühapäeval oli
adina-ameerika tant-
. Käesoleval kolma-
ub loeng kunstnik A.
si on ettenäha kursu-
a meestele.

nstide Keskus
ras kirjanduse
a

nädalal toimus Eesti
Keskuse presidendi
oni kokkukutsel To-
rate eesti luuletajate
kokkutulek, kus oli
s Toronto eestlaskon-
sliku elu aktiviseeri-
siinne kirjanduslik
on pole paaril viima-
na tegevust jätkanud
isel käsitleti mitmeid
noorte kirjandus-
e avastamist ja nen-
konda toomist kuna
ega hakkab Urve Ka-
sel tööle luulering,
ortele ulmekirjandus-
fiction) võistluse
ja räägiti kogumi
uskogude kirjasta-

upidamist otsustati
asutada kirjandus-
e juhatajaks on Ar-
õuandva kolleegiumi
rri Asi, Salme, Ek,
Karuks, Aino Thoen
iirlaid. Kolleegiumi
ka Eesti Tõlkefon-
Truuvert. Kolle-
sutakse ka eesti kee-
ellega peatselt ühen-

rmingu loeng

27. oktoobril kell
tituudis peetav Tõnu
ng kujuneb tõenäoli-
s nii noortele kui ka
aja ise kaasa ela-
or Parmingu loeng
mis.ö. i; mille kok
4 ik. raamatukesena
The Collapse of Li-
cy and the Rise of
sm in Estonia" ju-
gasi Londonis, tu-
stuse nn. kaasaegse
ology seerias Nr.

ary Supplement (1-
seda silmapaistvaks
vate uurimuste raa-
lootust, et edaspidi
alusi seda uurimust
ikumalt avaldada.
stest selle kohta on
jutanud professor
rnal of Baltic Stu-
Uustalu (E. Päeva-

ut, kohvi ajal, nä-
spilte Metsaülikoo-

ent ja klaverikunst-
l Lüdig. Seekord
põhjustel ei ole tal
kontserti kaasa te-
täidab Toronto
Põhja-Ameerikas
klaverikunstnik
on. Viimane on ot-
tud saaja, kes esi-
selt kontsertlava-
T. V.'s ja kes regu-
b lauljatare, nende
arshall'i ja Maureen

otab olla kõrge ta-
mitmekülgse kava-
k on suunatud ees-
kuludele. Kontsert
p. 1.

Eestist saabunud sidemete arendaja viibis Torontos

Möödunud nädalal viibisid ühe suurema venelaste grupiga Torontos Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise komitee esimees Ülo Koit ja kuuldavasti ka meeleolulaulja Heli Lääts Tallinnast. Sidemete arendajal oli kokkusaamisi mõningate eestlastega ning kuuldavasti oli tema ülesandeks angazheerida noori okupeeritud Eestis toimuvaks järgmiseks eesti keele ja kultuuri seminariks, mis organiseeritakse pagulaseestlastele.

Toronto Eesti Meeskoori rahvarohke ball

Toronto Eesti Meeskoor jatkas ka sel sügisel oma aastaid kestnud traditsiooni, avades sügishooaja balliga. Möödunud laupäeval kogunes Prince Hotelli esinduslikku ballisaali rohkearvuliselt ballikülalisi, nende hulgas eestlasi ka väljaspoolt Torontot, et ühises lõbusas meeleolus juhatada sisse Toronto eestlaskonna seltskondlikku sügishooaega.

Balli avataktiks oli meeskoori traditsiooniline tervituslaul „Olge tervitet daamid ja härrad", mille järele koori esimees R. Pohlak pööras ballikülaliste poole lühikese tervituskõnega, mainides, et koor tervitab oma sõpru ja kõiki ballile saabunuid lahtise südamega. Järgnesid koorilt kaks laulu — A. Läte „Malemäng" ja „Lauluke, sõua sa". Vahepeal anti sõna New Yorgi Eesti Meeskoori esindajale U. Kärner'ile ja Baltimore Eesti Laulumeeste esindajale J. Kork'le, kes andsid edasi lauluvendlikud tervitused. U. Kärner mainis ühtlasi, et järgmise aasta oktoobris toimub New Yorgis Meeslaulupäev, kuhu oodatakse suure huviga ka Toronto Eesti Meeskoori. Koor lõpetas oma ettekanded võimsa M. Härma „Meeste lauluga".

Pärast seda kui kõigile kohal viibivatele sünnipäevalastele oli lauldud ühine õnnesoovilaul, esines külalislaulja tenor Heinz Riivald, kes koos abikaasa pianist Asta Riivaldiga kohale oli saabunud Ühendriikidest, Lakewoodist. Heinz Riivald kandis ette neli peo miljööga kooskõlastatud meeleolulaulu ja operetiviisi ning kuna tema mahe tenor on jäänud ajatult muutmatuks, siis sai ta suurte kiiduavalduste osaliseks. Kava lõpunumbriks oli H. Riivaldi ja Toronto Eesti Meeskoori esimehe R. Pohlaku huvitav duett. Külaline kandis koos koori esimehega ette H. Meri populaarse „Kalurite laulu".

Rahvarohke ja tujuküllane ball kinnitas, et Meeskoori sügishooaja avapidu on võitnud endale kindla koha Toronto eestlaste tegevuskalendris ning et seda traditsiooni tuleb tulevikus pidevalt jatkata.

SOODNE KAASASÕIDU VÕIMALUS

Toronto Eesti Segakoori bussidega Chicagosse. Väljumine reedel, 4. nov. kell 9 õ. Torontost, EESTI MAJA juurest. Tagasisõit Chicagost pühapäeva hommikul, 6. nov. Helistada õhtuti pr. Endla Meriorg, tel. 449-3106.

Ühe magamistoaga

KORTER

kohe välja anda kuni 1. aprillini Clearwater'is, Floridas.
Hel. tel. 766-1782 Torontos

Properties For Sale

BIRCH BAY VILLAGE — Colman & Riddell Inc. Blaine, Wash. USA (35 miles from Vancouver BC)

Oceanfront, lake & view properties for vacation or retirement home. Underground utilities and sewer are in. Good fishing, boat marina, golfcourse, tennis-court and swimming pools. Full time guard service. Lots from $9,950 up — terms of corse.

For inf. please call or write to Estonian consultant Evald Leps, 113 Crestwood Dr. S.W. Tacoma, Wash. 98498. Phone (206) 584-5333

Kunstnikke ja külalisi EKKT XXII aastanäituse avamisel. Istuvad vasakult Kai Käärid, Benita Vomm, avaja Arvi Kork, E. J. Woitki abikaasa Valli Voitk ja Tiiu Kadak; seisavad Jaan Miljan, Eric Pehap, Mai Järve, Ants Vomm ja Joann Saarniit.
Foto: J. Kreilis

Üllatusteta kuid sealjuures rikkalik kunstinäitus

Möödunud pühapäeval avati Eesti Kunstnike Koondis Torontos 22. kunsti aastanäitus juba omaseks saanud Peetri kiriku saalis. Seekord esinevad 12 kunstnikku kokku 60 tööga. Näitusel moodustab omaette väljapaneku lahkunud Evald J. Woitki järeljäänud tööd, kujunenedes niiviisi talle mälestusnäituseks.

Avamistalitusel EKKT esimees Benita Vomm tervitas kohalviibivat üle 60-list kunstisõprade peret, misjärgi ametlikud avasõnad ütles kirjanik Arvi Kork. Ta tegi seda humoorikalt öeldes, et ei tea isegi miks tema peaks avamistalitust tegema, kuna ta on kunsti alal ainult asjaarmastaja. Ta oli just saabunud sõjaväemanöövrilt, kus Toronto reservpataljon oli öösel üllatusrünnakuga vallutanud Bordeni sõjaväekeskuse. Ta tõstis esile oma vana sõbra E. Woitki tööd, millele enam uusi juurde ei tule ning nüüd on veel hea võimalus nende ostmiseks.

E. J. Woitki mälestusnäituse osas on välja pandud 13 maali ja üks keraamiline lillemotiiviga töö. Need annavad hea ülevaate kunstniku loomingust, tema kodumaistest motiividest sellel mälestuste tänaval, mille juurde ta kuni oma elulõpuni ustavaks jäi. Selle juures on ainult üks mälestuskild Pariisist ja teine kaktusemotiiv lõunast. Mõned esitatavad tööd on väga ühtlase koloriidiga ja näitavad ta loomingut just sele paremast küljest.

Näituse üldpilt esitas Toronto eestlaste kujutavkunstilist palet aastatega kindlaks kujunenud küljelt, ilma et uusi üllatusi võinuks märgata. Küll rääkis see püsimisest senises vormis, teatud realistliku laadi viljelemisest kui just uute otsingust.

Käies tähestikulises ringis läbi väljapanekute rea jäi silmisse kinni Urve Aedna tushijoonistus „Sinine pudel" ja akrüülmaal „Begoonia", Helmi Hermani ainus väljapanek „Orhidee", Mai Järve oli oma „Tundeisse" pannud dünaamilise, kuid lihtsa väljenduse. Tiiu Kadak esitas viis lillemotiivi, kõik käesoleva aasta tööd ja esmakordselt näitusel, neist neli koguni siinse mandri lilled. Neist oli meeldejäävam „Ohakad", kuna teised tumedatoonilisel pinnal ei suutnud samaväärselt esile tulla.

Kai Kääridi kolm akvarell-kolaazhi on hoolikalt tehtud linnavaated Tallinnast. Haaravaim on siiski „Tormi eelne", meremotiiv purjekaga ja segatehniline „Selge vesi". Leida Laanepilt on kolm tööd. Jaan Miljanilt viis tööd. Ta on aastaid lahendanud „valguse religioosset sõnumit ja seekordsed on nagu lehed reisimuljete märkmikust, kuid saavutab just Muskoka suvilate maastikus erilise koloriidi ühtsuse ja veetleva õhulisuse. E. Pehap on tugeva värvide meelega ja tunneb nende väljendusvõimet. „Ühes suvepäevas" on palju sillerdavat meremaisust, suvist soojust lainete kohal ja lainete reflekteerivat valgust.

J. Saarniit esineb seekord õieti kolmes loomingulaadis. Olis on „Peetri kirik Torontos" ja „Kaljumaastik". Kaks tööd on sunerimotiividel ja rüiutehnilisele vaibale on ta teinud kavandi, kus on kasutatud motiivina „Leinavad Lindat" „Kalevipojast, mille valmistas Peetri koguduse naisring. Meeldejäävam on siiski õlimaal „Kaljumaastik", kus näha väike muudatus Saarniidu taeva koloriidis tumedamast heledamasse.

Ants Vomm esitab näituse ainsa skulptuuri „Paul Kerese" büsti pronksi imitatsioonis. See on tugev töö kus ilmneb malemeistrile omane mõtlev peaasetus. A. Vommilt on ka portree „Lapsepõlve sõber", abstraktne „Manala väraval" ja paar figuraalkompositsiooni.

Viimasena Benita Vommilt jääb meelde suuremõõtmeline dünaamilise liikuvusega „Tuisutants" ja portree „Tiina", mis on ainsaks portreeks peale poja sketsliku „Lapsepõlve sõbra". See on hea ja sulavas portreelaadis tehtud töö noorest tütarlapsest jättes aga puudu selle vitaalse sportlase nagu kohtusime hiljutisel spordivõistlusel.

Aastanäitus ei toonud üllatusi, kuid see näitas, et eesti kunstnikkond töötab edasi ikka veel eesti kodude kaunistamiseks ja vaimselt rikastamiseks ning võibolla oma kunstimuuseumi täitmiseks. Eesti kunsti aastanäitus võiks aga olla palju rikkalikum kui kõik meie kunstnikud sellest osa võtaksid kaotamata midagi oma kunstiloomingu väärtusest.

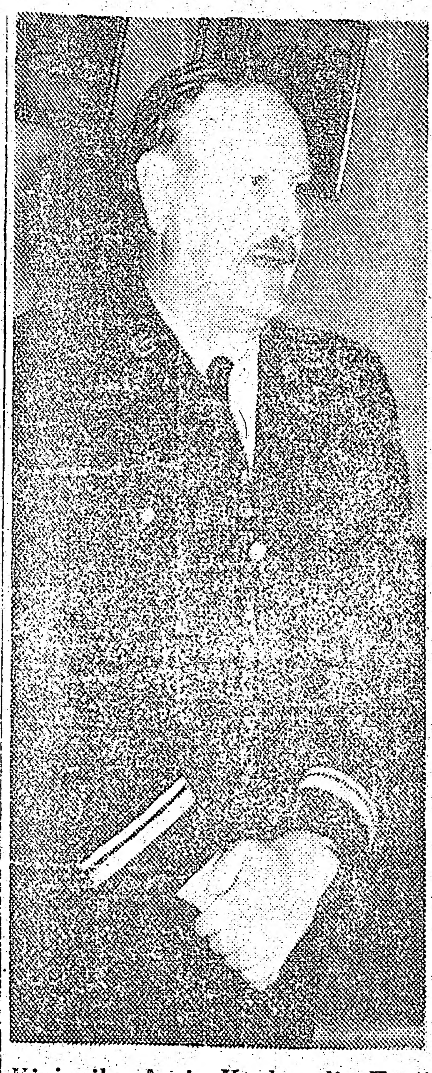

Kirjanik Arvi Kork oli Eesti Kunstide Koondis Torontos XXII aastanäituse avajaks. Kuna ta tuli just Kanada sõjaväe manöövrilt, siis kannab ta Kanada sõjaväe leitnandi vormiriietust.
Foto: J. Kreilis

Killamängude kava hakkab selguma

Maakondlikud pidustused „Devils Elbow's" eeloleval suvel

Maakondade esindajate koosolekul 19. okt. Toronto Eesti Majas jõuti tuleval suvel Devil's Elbow's killamängude kava suhtes ühisele otsusele. Mängud algaksid hommikul kell 10, kusjuures maakonna asetuselt moodustaksid Eestimaa. Programmi valik jääks vabaks. Enamus pooldas maakondade tavalist kokkutulekut, et vanade tuttavatega kohata ja uusi sõprusi luua, kusjuures programmiks võib iga maakond esile tõsta selle omapära, toetades maakonna suurkujudele minevikust ja võimetele ning talentidele olevikust.

See oleks esmakordne võimalus pagulasajaloos eesti rahval globaalses ulatuses kokku tulla oma rahva keskele, kus valitseb õige ema keel ja tõeline oma rahvameel. Ja kogu eesti rahval on võimalus liikuda ühest maakonnast teise ja läbi käi kõik Eestimaa linnad ja küladki üheainsa päevaga.

Meie rahvas saaks täieliku tunde Eestist maakondade kaupa ja seda tunnet edasi anda meie noortele on viimane aeg.

Õhtupoolikul oleks pidulik aktus külaliskõnelejaga. Kutsutud on Esto-80 esimees Richard Norvell Uppsalast.

Päeva õhtule jõudes koguneksid maakonnad ühise perena ja nende esindajad süütaksid ühiselt võidutule. Õhtuse programmi suhtes oli palju ettepanekuid. Arutati võimalusi vabaõhu lavastuseks. Kõne all oli A. H. Tammsaare „Kõrboja peremees" ja H. Visnapuu „Otepääl". Kuid praktilisust ja majanduslikke ressursse arvestades otsustati õhtuse etenduse raames tuua esile Killamängud nende vanas ja ehtsas stiilis. Selle on lubanud koostada kirjanik Asta Willmann-Linnolt USA-st.

Uno Teemant Washingtoni raamatukogust on teinud väljavõtteid vanadest Vabariigi aegsetest Killamängude traditsioonidest, et saada ehtsat Killamängude tagapõhja.

Arvestati ka võimalusega saada toetust Wintario loteriilt. Killamängude voldikut tahetakse väljaanda Vabariigi aastapäevaks ja ELK bülletään „Sillas'e" erinumber hõlmab ainult Killamänge.

Lõpuks moodustati maakondade esindajatele lisa toimkonnad. Õhtuse kava toimkond: Asta Willmann-Linnolt, Rudolf Lipp ja Toomas Metsala. Kirjatoimetaja: Lembit Pihlberg. Informatsioon: Vally Johanson. Majandusala ja toitlustamine ning parkimine jäid veel lahtiseks.

VALLY JOHANSON

Vajatakse eesti või kanada haridusega kanada äriliste kogemustega

PEARAAMATUPIDAJAT

Helistada 889-7556 või õhtuti 881-0510

SÜGISENE VÄLJAMÜÜK
20% HINNAALANDUST

Väljamüügil: KLAASKAUBAD, MITMESUGUSED RIIDEMATERJALID, ROOSTEVABA, KÜÜNLAD j.m.

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST
2031 YONGE ST., TORONTO, ONT. M4S 2A2 ● TELEFON 483-6650
Äri lahtioleku ajad: teisip., kolmap. 10—6, neljap., reedel 10—7.30 ja laup. 9.30—5.30. Esmaspäeviti suletud.

„Vaba Eestlase" kalendri koostamisel on igal aastal olnud suuri raskusi seltskondlikkude organisatsioonide, noorte organisatsioonide, koolide, kirikute jne. aadressidega, mis sageli muutuvad ja kalendrisse satuvad vale aadressid. Selle väärnähte kõrvaldamiseks paluvad kalendri koostajad kõigil nendel eesti institutsioonidel, kes soovivad oma aadresse „Vaba Eestlase" tähtraamatus avaldada, saata need „Vaba Eestlase" toimetusele aadressil: Vaba Eestlane, P. O. Box 70, Stn. „C", Toronto 3, M6J 3M7, Ont. Aadressid palutakse saata hiljemalt 31. oktoobriks. „Vaba Eestlane" ei vastuta iganenud aadresside osas.

Ottawa alandab tulumaksu

Uusi kavasid Kanada majanduselu elustamiseks

OTTAWA — Kanada uus finantsminister Jean Chretien pidas möödunud neljapäeval parlamendis kõne, milles ta tegi teatavaks oma plaanid Kanada majanduselu elustamiseks. Nende plaanide raamides kavatsetakse järgmisel aastal vähendada kuni 100 dollari ulatuses nende kanadalaste tulumaksu, kes teenivad alla 20.000 dollari aastas.

Finantsminister mainis ühtlasi, et valitsus kavatseb hakata likvideerima hindada ja palkade kontrolli järgmise aasta 14. aprillil, kuid enne seda tähtaega kavatsetakse kontrolli isegi tugevdada.

Pärast seda jääb tegutsema eriline valitsuse agentuur, kes katsub viia asjaosalisi veenmisega nii kaugele, et nad oma nõudmistega üle piiride ei läheks.

Tööpuuduse vähendamiseks reserveerib valitsus lisaks varem mainitud summadele veel 150 miljonit dollarit uute programmide teostamiseks. Ettevõtetele, kes palkavad tööle uusi töölisi ja teenistujaid, tehakse maksusoodustusi kogusummas 800 miljoni dollari ulatuses ning valitsus rakendab kõik võimalikud abinõud et piirata valitsuse kulutusi.

Finantsministrile ja valitsusele oli halvaks üllatuseks, et Kanada suur niklitööstus Inco Ltd. vähendab oma tööliste arvu Sudburys, Ontarios, 2800 ja Thompsonis, Manitobas, 650 töölise võrra,

mis on tingitud nikli nõudmise vähenemisest rahvusvahelisel turul. Sudburys peetakse neid vallandamisi suureks majanduslikuks tagasilöögiks kogu linnale.

Levesque naeruvääristab Trudeau rahvahääletuse kavatsust

OTTAWA — Kanada peaminister Trudeau tegi teatavaks, et ta kavatseb korraldada Kanadas rahvahääletuse Kanada terviklikkuse säilitamiseks. Quebeci provintsi peaminister ja Parti Quebecoisi juht Rene Levesque lükkas selle ettepaneku kategooriliselt tagasi, mainides, et see on ainult Quebeci provintsi elanike otsustada, kas nad lähevad Kanadast lahku või mitte.

Levesque seisukohta toetasid ka opositsioonis olevad liberaalide ja Union Nationale parteid, kellede esindajad väitsid, et see ei ole St. John'si või Yellowknife'i elanike asi, mida teevad ja otsustavad Quebeci elanikud.

Levesque mainis, et praegune aeg ei sarnane enam 1917. ja 1944. aastale,

mil Ottawa valitsus kuulutas välja mobilisatsiooni, mida Quebeci provintsi elanikkond ei pooldanud ja mis oli Quebecis väga ebapopulaarne.

ÜÜRILE ANDA

karskele mittesuitsetavale abielupaarile või daamile alumise korruse 2-toaline korter koos köögi ja verandaga Mortimer—Donlands rajoonis. — Hel. 481-3278

Eestist saabus...

(Algus lhk. 1)

tõlge ei ole kõige paremas keeles, esineb ebatäpsusi. Näiteks on „Eesti Rahvuslik Iseseisvuse Erakond" tõlgitud kui „The Estonian People's Independence Party", samuti „Rahvusliku Noorsoo Assotsiatsioon" kui „People's Youth Association".

Kas ja kuidas Valge Maja ja tema ülesandel Riikliku Julgeoleku Nõukogu kui sedalaadi küsimuste otsustaja, Eestist saabunud apellile reageerib, see ei ole veel selgunud. Kiri ise aga on tembeldatud kui „Unclassified", mitte enam salajaseks peetav, missugune tempel kehtiva kombe kohaselt lüüakse dokumendi igale leheküljele teksti algusesse ja lõppu, mis kinnitab, et kogu tekst on vabaks antud.

UUDISEID KODUMAALT

Eesti Riiklik Akadeemiline Meeskoor sõitis 13. septembril järjekordsele kontsertreisile. Seekord koor andis 12 kontserti Lääne-Saksamaal ja Ida-Saksamaal. Lääne-Saksamaal esineti ka Radevormwaldis koos sealse meeskooriga, kellega on juba ammused sõprussidemeid. Koori juhivad O. Oja ja K. Areng.

*

Lääne-Saksamaalt külastas Eestit Münsteri ülikooli slaavi-balti osakonna juhataja prof. dr. Friedrich Scholz. Külalise viis Eestisse huvi Nõukogude Eesti kultuurielu, eriti aga just eesti keele vastu. Prof. Scholzil on hea eestikeele oskus, mille ta on saanud kui hakkas huvi tundma reaalse lingvistika vastu. Umbes kolm aastat tagasi õppis ta soome keele sidemeid balti keeltega. Niiüd ta hakkas 9—10 kuud tagasi eesti keelt õppima ja üllatas vastuvõtjaid oma keeleoskusega. Kuna Lääne-Saksamaal ta pole kohanud ühtki eestlast, siis sai ta praktiliselt oma keeleõpingut katsetada esmakordselt Eestis.

*

Septembrikuu keskpaiku lõppes Eestis paadisõit traagiliselt kahele jahimehele, kes merel parte jahtisid. Tormisele merele mindi selleks ebasobiva alusega „Kazanka". Paadile polnud tehtud tehnilist ülevaatust alates 1975. a. kevadest. Ilmselt polnud kaasas ka päästevahendeid, sest hiljem leiti küll mitmed paadist väljapudenenud esemed, päästevahendeid aga mitte.

*

Kingissepa (end. Kuressaare) lahes sõitsid kaatriga „Progress 4" kaks naist ja mees. Üks naistest kukkus üle parda. Mees hüppas järele, aitas naise paati, kuid uppus ise. Päästerõngas hädasolijale küll visati, aga mees ei saanud sellest kinni haarata, sest rõngal polnud nööri küljes ja tuul kandis selle abivajajast eemale. Uppunu nime ei nimetatud.

*

Õnnetult lõppes paadisõit 64-aastasele mehele, kes paadiga läks tormisele Peipsile supikala püüdma. Laine lõi paadi ümber ja mees jäi selle alla. Ta kaaslane päästeti.

*

Pärnus viis V. O. pardijahile oma sugulase ja lubas viimasel istuda paadi serval, mis väikeste aluste puhul on keelatud. Mees kukkus üle parda ja uppus. Mootor pandi küll seisma, kuid paat oli kandunud juba kümmekond meetrit eemale ja pimedas kadus uppuja silmist. Ilm oli pealegi tuuline. Paadisolijad pidanuksid kandma päästevesti.

*

Tallinnast sõitis Narva sõbrale külla 34-aastane O. P. Veehoidlale sõideti paraja auru all. Kuninga küla lähistel peatuti, joodi veel paar pudelit viina ja siis otsustati vastaskaldale seenele minna. Sõit aga lõppes mõnisada meetrit kaldast, kus O. P. vette kukkus. Sõber hüppas talle järele, sattus aga ka ise uppumisohtu, kuid juhuslikud möödujad tõid ta veest välja. O. P. aga hukkus.

*

Kuna N. Liidus lastakse 1. jaanuarist reservi sõjaväelased, kelle tegevteenistuse tähtaeg lõpeb, siis ühenduses reservi laskmisega kutsutakse sõjaväeteenistusse — armeesse, sõjalaevastikku ning piirivalve- ja sisevägedesse kodanikud, kes sõjaväkke kutsumise päevaks on saanud 18-aastaseks ja kellel ei ole õigust ajapikendusele, samuti vanemad kutseealised kodanikud, kelle ajapikendus tähtpäev on lõppenud.

*

Kodumaal on olnud hoogtöö viljakoristamise alal. Teatud raskusi on olnud saagi vastuvõtmisega. Nii on Tarvastus, kus varutakse kartuleid Rakvere Tärklise- ja Siirupikombinaadile juba kolmandat aastat üles monteerimata autokaal, millega raskemaid autosid saaks kaaluda. Sellepärast tuleb suurtelt autodelt kartul tõstukiga laadida väiksema kandejõuga autole ja alles siis kaaluda. Autode seisuajad aga on suured sellise tehnoloogia puhul. Toiduainete Ministeeriumi juhtivad töötajad on siiani piirdunud ainult lubadustega. Ka tänavu polevat lootusi kaalu üles monteerimiseks, kurdab Viljandi Rajooni Rahvakontrolli Komitee esimees S. Küttis.

*

„Pärnu Kaluri" kalurid Kihnu, Audruranna ja Treimani osakondades on alustanud võrkudega räimepüüki. Saagid on olnud head, ainuüksi Kihnu kalurid on seni juba oma kalakeskusele andnud 100 tonni suurt ja rasvast võrguräime. Sügisräime kasutatakse osalt suitsutamiseks, osalt soolatakse see 20-kilolistesse tünnidesse. Soolatud rannaräime, mille järele oli möödunud aastal suur nõudmine, kavatsetakse tänavu mullusest märksa rohkem kaubandusvõrku saata. Ei tea kuhu need muidu saadetakse?

KAKS UUT CANADA SAVINGS BOND'I

SUUR VALIK

Käesoleval aastal pakuvad Canada Savings Bond'id teile suure valiku. Seal on uus regulaarne intressiga bond (Regular Interest Bond), mis annab intressi igal aastal. Ning seal on uus liitprotsèntidega intressiga bond (Compound Interest Bond), mis investeerib automaatselt teie intressi, teenides intressi ka intressilt.

KINDLUSTATUD, KOHENE SULARAHA JA HEA SISSETULEK

Mõlemad uued bondid omavad need head omadused, mis on kujundanud Canada Savings Bondid miljonitele kanadalastele viimase 31 aasta jooksul populaarseks investeerimise mooduseks. Need on kindlustatud ja kaitstud investeeringud. Neid võib koheselt sularahasse ümber vahetada. Ning nad teenivad head intressi — aasta aasta järele.

Uued Canada Savings Bondid kannavad tähtpäeva 1. november 1977 ning annavad aastas keskmiselt 8.06 protsenti intressi kui neid hoitakse tähtpäevumiseni 1986. aastal. Iga uus bond annab 7 protsenti intressi esimesel aastal ning 8.25 protsenti igal järgneval kaheksal aastal.

REGULAR INTEREST BOND

Kui teie soovite regulaarset aastast sissetulekut oma investeerigult, siis sobib teile Regular Interest Bond, mis annab automaatselt intressi igal 1. novembril. Teie võite valida, kas intressisumma saadetakse teile tshekiga või kantakse otseselt teie jooksvale või hoiuarvele. See uus otsene intressisumma deponeerimine on kavandatud teie mugavuseks.

Teie võite osta Regular Interest Bonde sularaha eest oma pangast või investeerimisfirmast $300, $500, $1000 ja $5000 väärtuses.

COMPOUND INTEREST BOND

Kui teie soovite, et teie säästesummad kasvavad või kui teie investeerite tulevikuks või pensionifondi, siis võite valida Compound Interest Bond'i. Pärast esimest aastat hakkate oma intressisummalt teenima intressi 8.06 protsenti aastas. Selle bondi intress akumuleerib pidevalt ja maksetakse välja väljaostmisel või tähtpäevumisel.

Allpool kirjeldame, kuidas 100 dollariline bond kasvab:

1. nov. väärtus		1. nov.väärtus	
1978	$107.00	1983	$158.78
1979	$115.81	1984	$171.77
1980	$125.34	1985	$185.81
1981	$135.63	1986	$200.97
1982	$146.76		

Compound Interest Bondi võib osta sularahas või mugava igakuise säästeplaani alusel oma pangast või investeerimisettevõttest. See on saadaval $100, $300, $500, $1000 ja $5000 väärtuses.

VALIK ON TEIE TEHA

Nagu näete, pakuvad uued Canada Savings Bondid teile suure valikuvõimaluse Regular Interest Bondide ja Compound Interest Bondide näol. Mõlemad uued bondid on nüüd müügil ning nende totaalne ostupiir on $15.000. Need on eriliselt kavandatud teie säästeplaanide läbiviimiseks. Valige neist see, mis teile paremini sobib.

8.06%

Keskmine aastane intress kuni tähtpäevumiseni

SUUR VALIK

COMPOUND INTEREST VÕI REGULAR INTEREST

ALF KUBBO

HIIU PIRAAT MAAILMAKIRJANDUSES

2.

Kahtlemata on Ungru krahvist kõige mõjuvamalt kirjutanud saksa noorsookirjanik Franz Hoffmann, kes Hakeni jutustuse on peaaegu sõna-sõnalt ümber kirjutanud ja isegi tegelaste nimede esitähed muutmata jätnud (Haken kirjutab Ungst, St-ck, Hoffmann — Unken, Strombeck jne.). Hoffmanni teos on tõlgitud kõigisse tähtsamatesse maailma keeltesse. Ka eesti keeles on see ilmunud Tallinnas 1884. a. A. Stankowi tõlkes pealkirjaga: „Randlased". Huvitav on, et Hoffmanni teos tõlgiti rootsi keelde eesti keelest. Tõlkijaks oli eesti-rootslane Joel Nyman.

Usna lühidalt on käsitatud Hiiu krahvi ainestikku Leipzigis elanud saksa luuletaja ja kirjanik J. G. Seume poolt. Tema laseb Ungru lod ilmuda Peterburgist saadetud reisikirjadena, pealkirja all „Minu suvi 1805". Seume järele on Hiiu krahvi kuritegevus väldanud hulk aastaid, nõudes ohvriks lugematul arvul inimelusid. Eestis, Ungern-Sternbergi kodumaal, niiöelda sündmuste keskuses, ei kulunud ka kuigi palju aega, kui Hiiu tuletorni lugu oli valatud romaani vormi. 1807. a. ilmus Tallinnas Peter Müller'i kirjastusel nimeta autori raamat: „Merkwürdige Memoiren des Grafen Un-st-bg, eines der Jetzwelt grössten und merkwürdigsten Verbrechers" (Krahv Un-st-bg'i tähtsad mälestused, kes tänapäeva suurim ja tähtsam kurjategija).

See teos oli kaheköiteline, sisaldades tervelt 600 lehekülge. Loomulikult äratas selle teose ilmumine suurt tähelepanu juba oma pealkirja tõttu Balti aadelkonnas ja eriti Ungern-Sternbergite perekonnas. Nagu selgub, on selle raamatu väljaanne kohe pärast ilmumist arvatavasti Ungern-Sternbergi perekonna poolt kokku ostetud ja hävitatud. Et see kuuldus tõele vastab, kinnitab asjaolu, et teos kõigis Eesti raamatukogudes puudus. Suure otsimise järele leidis prof. Csekey ainult romaani teise köite Eestimaa kirjanduslikseltsi raamatukogust. Mõlemad köited leidusid aga Ungern-Sternbergi privaatkogus Essu mõisas, Rakvere lähedal.

Teose anonüümseks autoriks peeti riigisakslast Johan Christof Petri't, kes 1788. a. Eestisse asus ja siin kodukooliõpetajana töötas, muuseas ka mõisnik von Baranoffi perekonnas, kes krahv Stenbocki perekonnaga lähedalt sugulane Kuna Ungern-Sternbergi ja Stenbockide vahekorrad polnud kuigi head, siis elas Petri Hiiu parunile vaenulises õhkkonnas ja kuulis tema kohta igasuguseid liialdatud ja sihiliku värvinguga jutte. Nende juttude alusel ta koostas oma romaani, kui asus jälle kodumaale, Erfurti evangeeliumiusu gümnaasiumi õpetajaks. Petri oli muide suur eestlaste sõber, nagu oli suur lätlaste sõber kuulus saksa ajaloolane Georg Merkel. Viimane oma teoste kaudu mõjustas algajat kirjanikku Petri't, kelle Hiiumaa jutustuses leidub palju Merkeli mõtteid. Kuid sellele asjaolule vaatamata leidsid toonased kriitikud, et Petri teos osutus päris tühiseks ja võrdlemisi vaimuvaeseks tööks.

Petri kõlavanimelise romaani tiitellehel oli tähendatud, et teos on kirjutatud ametlikkudest aktidest hangitud andmete põhjal. Prof. Csekey aga tõendas, et võrreldes ametlikke dokumente ja Petri jutustust, ilmneb, et autor pole ametlikke akte üldse näinud ja et tõsioludega. Eksitav viga leidub juba teose pealkirjas, kus Petri nimetab Ungern-Sternbergi krahviks, kuigi kõneall olev oli vaid parun ja alles ta pojapoeg tõsteti krahvi seisusse. Samuti pole teoses jälgegi Ungern-Sternbergi mälestustest, kubisedes taas maitsevaesest armastusloost, mis iga lehekülje järele muutub üha muinasjutulisemaks. Teose 103. kuni 255. leheküljeni kirjeldab autor Liivimaa tolleaegseid olusid Georg Merkel'i andmetel, püüab pilti anda Eesti talupoja viletsast olukorrast, mõisnikkude vägivallast jne. ning alles teose lõpuosas hakkab käsitlema Hiiu tuletorniga ühenduses olevaid sündmusi.

Ning siis jutustab autor „mälestustest" ning sellest, kuidas Ungru krahv leidnud viimaks elurõõmu teaduste uurimises Ta asutanud oma mõisas kooli ja ehitanud sinna ka kiriku. Püüdnud parandada pärisorjade rasket põlve ja näinud palju vaeva talupoegade poliitiliste õiguste avardamisega. Pikapeale muutunud Hiiu krahv aga päris inimpõlguriks ja ehitanud torni tähistaeva uurimiseks. Kui ta oma tähetorni ööseti valgustas, siis hakati teda süüdistama laevade karile petmises, nagu olnuks inimpõlguri sihiks olnud hukkuvate laevade varanduste omastamine „rannaõiguse" põhjal. Edasi kirjeldab sama autor Hiiu krahvi vangistamist ja mõistmist Nertshinski tinakaevandustesse. Lõpuks kuuleme veel, et asumisele mõistetu perekond olla asjata vaeva näinud oma seisuslike õiguste alalhoidmise alal. Keiser olnud järelandmatu ja kustutanud Ungern-Strenbergi nime aadlinimistust ning käskinud aadlimatriklid puruks rebida ja avalikult ära põletada.

Sootu vastupidi raamatu paljutõlevale pealkirjale, ülistab autor oma romaani peategelast süütu kannatajana ning püüab vägevate sõnadega äratada lugejais kaastunnet Siberisse mõistetu vastu. See omamoodi imelik raamat ei saanud kujuneda Hiiu tuletorni juttude algallikaks. Ent Petri, pärast esimest ebaõnnestumist, ei mõelnudki veel puhkama jääda. Vaevalt kaks aastat hiljem üritab ta uue teosega, mille avaldab oma nimeall ja millega tasub oma eelmise töö hävitamise. Viimase asjaolu pärast nähtavasti vihane olles, rõhub ta oma sulele tugevamini peale ja jämeda värviga kujutab Hiiu tuletorni juttude kangelast metsalise tüübina. Väga üksikasjaliselt kirjeldab ta „Meieaja koletise lugu", tehes Ungern-Sternbergist nüüd metsiku mõrvari.

Kurikuulsa torni kohta kirjutab ta: „Maruseil ja pimedail öil käskis parun süüdata tornis tuled ja panna välja eksitavad märgid. Üks lossi paviljonidest oli selleks eriti ehitatud ja korraldatud. Laevad, mis eksitulede tõttu karidele sattusid, hukkusid paratamatult. Kui laevameestest mõni eluga kaldale pääses, siis lõödi ta maha ja laip maeti samasse. Randa sattunud ja laevadelt riisutud varandustega ajas röövel aga väga laialdast ja tulusat salakauba äri."

Pärast Petri't möödus mõnikümmend aastat, mil keegi ei kirjutanud Hiiu tornilugusid. Siis, 1834. a. ilmusid inglise vaimuka naiskirjaniku Elisabeth Righby sulest „Kirjad Baltist", milline teos mõni aastat hiljem ilmus ka saksakeelses tõlkes. E. Righby koostas oma raamatu päeviku kujul. Tema teoses kirjeldatakse lugu järgmiselt:

„Praegused Hiiumaa elanikud mäletavad veel mõndagi suurest protsessist, mis lavastati 32 aasta eest, ja kus vangirõivais, käsist-jalust raudus parun Ungern-Sternberg seisis omast seisusest kohtunike ees, kes ta Siberisse asumisele mõistsid. Ta nimi kustutati aadliseisusest, kuid ta laste õigused jäeti puutumata. Hukkamõistetu perekond püsib praegu samal kõrgusel nagu varem; ja kui mitte just patte, siis igal juhul suure julguse ,osavuse, ettevõtliku vaimu ja terava mõistuse on järeltulijad pärinud oma esivanemalt-mereröövlilt."

Nähtavasti mõtles lady Righby seega Ungern-Sternbergite 1818. a. asutatud Kärdla kalevivabrikut ja Konstantin Ungern-Sternbergi, kes toona, kui lady Righby Baltimail oma sugulasi külastas, oli riiutelkonna peamees.

Oma sugulastelt Righby vist hankiski Hiiu mereröövli kohta kuuldusi, millised osava kirjanikuna, hiljem maailmale edasi andis. Kirjanikule jutustanud üks vana inglise meremees, et Ungern-Sternbergi kõmu ulatanud omal ajal isegi Inglismaale, ja äratanud seal nii suurt tähelepanu, et tänavaile pandud meremeeste tarvis hoiatused — „Hoidke mereröövel Ungern-Sternbergi eest!"

Kaks aastat peale lady Righby päeviku ilmumist, ilmub eelmisele sarnane prantsuskeelne algupärand kahes väljaandes korraga — Pariisis ja Brüsselis — ning veel samal aastal ilmub teos ka inglis- ja saksakeelses tõlkes. „Venemaal 1839" oli selle „bestselleri" nimi, mille autor oli tuntud kirjanik ja maailmarändur, prantslane markii de Custine. Nagu ta huviga loetavad reisikirjeldused levisid kiiresti üle maailma nõnda levis ka ta jutustus imekiirelt.

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1912, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TÕNU TOOME
B.A.Sc. LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Garvey, Ferris
Suite 3170, South Tower
P.O. Box 56, Royal Bank Plaza
Toronto, Ont. M5J 2J2
Telefon 416-865-0222

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
725 Don Mills Rd. Suite 402
Don Mills, Ontario
483-6308, 429-4944

● 11. septembril korraldas EELK Kogudus Sao Paulos perekondliku koosviibimise Heydenreich-Hausis, mille kavalise osa läbiviimise noored olid oma peale võtnud. Palvuse pidas koguduse nõukogu esimees Walter Kenkmann noorte kaastegevusel. Kava oli hästi korraldatud ja sai suure aplausi osaliseks. Seda noorte esimest katset iseseisvalt tegutseda, tervitati soojalt ja sooviti nende energiliste algatusvõimeliste noortele jõudu ja tahet edaspidiseks tegutsemiseks.

Ida-Euroopa James Bond - Bruno Oja

Poolas elukoha leidnud eesti filminäitleja on esinenud 55 filmis

Septembris algas Soomes Susikoski filmi sissemäng. Soomlased tahavad sellele kriminaalfilmile leida laiemat turgu, mispärast sellesse on kutsutud esinema Poolas elukoha leidnud, kuid Tallinnas sündinud Bruno Oja, inglane Kate O'Maran ja filmi on rakendatud ka soome fluduskuninganna Anne Pohtimo. Filmi valmistajad ütlevad, et see polevat siiski mitte tavaline kriminaalfilm, vaid sellele on auahnuse põhjenduseks antud psühholoogiline ja ühiskondlik alus.

Eestist pärit filminäitleja Bruno Oja, on peagu paari meetri pikkune mees ja Soome naiste ajakirja teatel kaaluvat ta sadakond kilo. Soome jõudes kandis ta tavalisi dzhiine, mida kunstimaailma kuuluvad inimesed praegu tavaliselt oma vormiriietuseks peavad.

Filmitöö pole tal algastmes, sest tal on seljataga juba 55 filmi paarikümne aasta jooksul. Esimeses filmis tal oli koguni peaosa ja see valmis Riias. Filmi nimi oli „Isamaa" ja oma osast ta mäletab veel, et oli selles esimene armastaja. Kuid ta pole ainult näitlemisega oma elu suutnud täita. Ta laulab, mängib muusikariistu, on loonud muusikat, mängib korvpalli, ratsutab ja kirjutab.

Tema esimesed kirjanduslikud katsed olid koolis salaja kirjutatud põnevusjutud, mida ta kirjutas kui jooksval lindil. Hiljem on ta kirjutanud ajalehtedele. Poolas ilmus äsja ta autobiograafiline novellikogu nimega „Vabandage, kas olete näitleja?".

Seoses Soome filmimisele kutsumisega on räägitud ka selle novellikogu soome keelde tõlkimisest.

Praegu on lisaks mainitud filmimisele veel mitu „mõrda saagiks väljas". Samaaegselt soome filmiga teeb ta eeltöid Tshiili endise marksistliku presidendi Allende viimaseid päevi kirjeldavale filmile, mis valmib N. Liidu-Tshehhi ja Ungari kompaniidega koos. Veel pöörlevad ta peas kolme uue filmi ideed. Üks neist käsitleb Rootsis asuvate eesti emigrantide probleeme. Film tuleks valmistamisele N. Liidu ja rootslastega koostöös.

N. Liidus tehtud filmides on B. Ojal peamiselt olnud välismaalaste osad ning ta on seal kuni üheksasse erirahvusse kuulunud. See on jätnud talle kuulsuse kui maailmakodanikust, kosmopoliidist. Viimast ta peab siiski oma kohta liialduseks. Ta ise ütleb, et on kultuuridiplomaat alati seal kus ta liigub.

On kombeks teda nimetada ida James Bondiks, kuid tõeline läänemaailma James Bond on tema pikkuse ja kogu kõrval väga väike.

Ta on tõeline viikingitüüp, kel on põhjala sinised silmad, heledad juuksed ja vurrudki poolheledad. Oma perekonna tagapõhjast ta räägib, et palju aastakümneid tagasi randus üks rootsi laev, mille pardal oli Bruno vanaisa Eesti lähedasel saarel. Rannal ootas Bruno vanaema. Vanaisa armus ja jäi Eestisse, abiellus ja asutas perekonna, sellest omakorda sündis Bruno 44 aastat tagasi.

B. Oja asus Poolasse elama. Kulus mõni aasta enne kui ta uues kodukeeles sai mängida ka poolakate osi. Ta armus 18-aastasse Aanna Zsuzusanisse, heleblondi poolatarisse, kes on oma mehest 16 aastat noorem.

Kuna Poolas on Oja nime raske hääldada, siis muutis ta selle O'Ya-ks, mis ongi abielupaari ametlikuks nimeks. OJA on nimelt Poolas ühe terroriorganisatsiooni nimemärk.

Korvpalliurina ta oli nii hea enne Helsingi olümpiamänge, et ta viibis ka treeninglaagris. Ta asus Moskvasse, mängis sealseis korvpallimeeskondades ja õppis arstiteadust neli aastat. Siis saadeti ta Riiga treeneriks. Seal laulis ta kord ühe grupiga televisioonis. Üks lavastajatest nägi, et tal oli võimekas fotogeeniline nägu. See andiski talle esimese näitleja osa. Ta mängis neli aastat Riia tearis, saades oma kutsepaberid 1965. Järgmisel aastal sai ta kõrge auhinna ja siis oli tal tee lahti Ida-Euroopa filmidesse. Ta on esinenud filmides N. Liidus, Tshehhoslovakkias, Bulgaarias, Poolas, Ungaris ja koostöö-filmides Lääne-Saksamaal ja Itaalias. Nüüd on järjekorras Soome.

Soomlastega tal tekkis kontakt Gdanskis filmifestivalil, kus ta tutvus kahe soomlasega. Seekordne külastus on viies. Eelmistest on mõned olnud tööreisid ja esinemine televisioonis. Ta on laulnud ka koos soome lauljaga heliplaadi, paar korda on olnud sõpru kohtamas ja hirvejahil. Ta ütleb, et armastab Soomet, selle inimesi ja keelt, mille ta eestlasena kiiresti on ära õppinud, lisaks üheksale keelele.

Poolasse asumine polnud kerge samm, esimesed aastad oli ta ühe rock-bändi koosseisus, kes sõitis mööda maad ringi kuni ta õppis ära keele ja sai jälle näitlemist alustada. Nüüd on ta Poola näitlejate liidu liige. Miks ta just Poolasse asus, sellest ta ajakirjanikele ei rääkinud.

Bruno Oja näeb oma suure kogu ja sihvaka kuju tõttu loodud sangariks ja sellekohaseid osi ta on mänginud, küll spioone, küll bandiite, armastajaid, fashiste ja miilitsamehi, tavaliselt need on olnud välismaised kujud nii N. Liidus kui ka teistes maades.

Nüüd on tutvus nende soomlaste kaudu, kellele ta end kord Gdanskis tutvustas kui „Mina Bruno Oja. Eesti poika, terve, terve!" andnud talle töökohaks Soome.

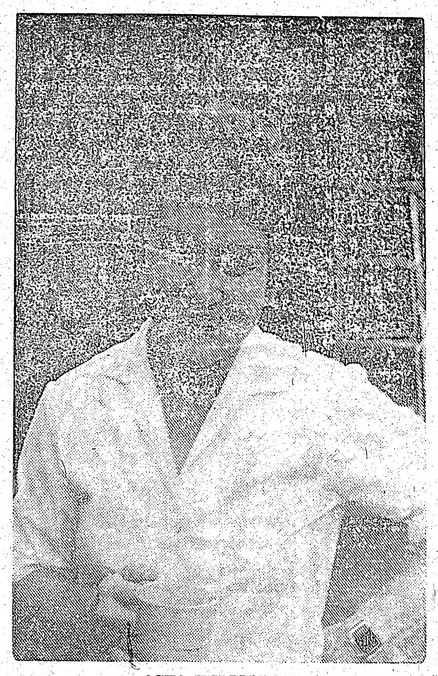

ASTA WILLMANN

Rahvuslik teadvus ja kultuuri järjepidavus

ASTA WILLMANN

I

Pärast MÜ toimus Tartu Instituudis loenguõhtu, kus kirjanik ja teatri-kunsti teadlane Asta Willmann pidas loengu „Rahvuslik teadvus ja kultuuri järjepidavus". Kuna see on ülevaatlik uurimus viiest eesti luuletajast nähtuna läänemaailma kultuuripinnalt, siis anname selle lühendatult edasi. Ta alustab oma ettekannet sissejuhatusega andes Põhja-Ameerikale kultuur-sotsiaal-poliitilise tausta.

Kaasaja tuntumaid psühhoanalüütikuid Erik Erikson on öelnud, et Ameerika on päratute kontrastide maa, paik, kus Euroopa tagurlus, sallimatus, konservatiivsus ja väikekodanlus kolme sajandi kestel on sülitanud suure osa sellest uuest, julgest ja revolutsioonilisest, mida ta ise ei jaksanud ega tahtnudki seedida; ja nii on saanud Ameerikast otsegu Lääne kultuuri korisev kõht, mis pidevalt katsub ebatavaliselt ränga dieediga toime tulla. maa, kus kõik uus proovitakse välja kuni äärmuseni, maa, kus pidurdamata isikuvabadusest on saanud pühaks kuulutatud endahuvi printsiip, vastutustundetu „quick buck" iseloogia; maa, kus juriidilisse äärmusse viidud inimõiguste taotlemine on hakanud soodustama kriminaalsust; maa, kus tehnoloogiline edumeelsus on viinud elu ökoloogilise katastroofi veerele —

ent samal ajal on see ka maa, kus kõik väärnähted võetakse kõige suurema luubi ja kõige valusama kriitika alla.

Lühidalt: Ameerika on algusest saati olnud revolutsiooniline maa.

Igasuguse revolutsiooni peamisi loomuomadusi on — kannatamatus, ja ameeriklane on kannatamatu, kiireid tulemusi nõudev, päratut efektiivsust taotlev. Tehnoloogilisel pinnal on asi läinud suhteliselt libedasti. inimesega ent on lugu täbaram, sest inimpsüühe on sootuks midagi muud kui vormile ja vormelile alistuv mateeria, oma tabamatus põhiolemuses on ta pealegi veel tõrges muutuma.

Traditsioon moodustab kanalid

Igasuguse revolutsiooni üks esimesi põhinõudeid aga on, et tuleks hävitada kõik vanad väärtused, vaimsed siis või materiaalsed, mis praktiliselt tähendab, et tuleks alustada alginimese standardi ja ignorantsiga. Juba kõige radikaalsemalt häälestatud antiikaja kreeklane ei umbusaldanud vanemailt pärandatud väärtuste ja teadmiste hulka sel määral, et oleks neid hakanud ühel hoobil hävitama, vastupidi, ta hoidis hoolega kinni ühiskonna kihte ühendavaist traditsioonest ning kultuuriväärtusist. Juba 2300 aasta eest mõistis ta seda, mida Erik Erikson meie päevil peab vajalikuks rõhutada, et traditsioon moodustab isereguleerivad kanalid keha ja vaimu, täiskasvanu ja lapse, üksikisiku ja kultuuri vahel.

Kas hakata ameeriklaseks?

Sellise tõe paistel, mis jääb siis immigrandil teha? Kas peaks ta klammerduma oma tillukesse rahvusgruppi, hoidma küünte ja hammastega selle traditsioonest ja väärtusist, — nii nagu paljud teevadki, või viskama kõik seesuguse üle parda ning lihtsalt hakkama ameeriklaseks, — nii nagu kah paljud heas usu proovivad? Tõsiasi on, et esimesel juhul pidurdaks ta oma vaimset kasvu, teisel juhul teostaks ta enda kallal raske vaimse amputatsiooni. Kolmanda võimalusena võiks tuua Eriksoni enda, kes oma kodumaise Viini kogu ta pärandiga eneses alles hoidis ja selle siis siinse mandri elunähetega ühendas — ja nii sai temast imeteldav uuendaja, avastaja, küps ja avara pilguga teadlane.

Niipalju immigratsiooni probleemist ruumis. Peale selle oleme kõik, kogu inimkond, noored ja vanad, ka veel immigrandid ajas nagu väidab Margaret Mead

Käesoleva sajandi elektrooniline teine pool on paisanud meid kõiki täiesti uuele ja senitundimatule ajamandrile, kus meil tuleb kohaneda.

Ta lausub: „Liikudes eri teid pidi minevikust olevikku kõik maakeralased liiguvad ka uue globaalse ühiskonna suunas".

Küsimus on, kas alustame kui vaimsed merehädalised või on meil siiski võtta midagi abiks vanalt ja kaugele jäänud ajamandrilt? Ja nii oleme siis jõudnud „luulemandri" kaldavetesse — mida oleks meil võtta sealt? Usun, et mõndagi — ja käesoleva sõnavõtu piiresse jäädes, olengi ka eesti luulemandri kaldavetes.

Luuletus peab olema salapäraselt sugestiivne

On võimatu midagi hinnata vaakumis, väljaspool võrdlevat. Sestap vaatleksingi eesti luulet moodsa Lääne-Euroopa luule lähtealuste valgusel. Need vormusid üsnagi kindlaks juba möödunud sajandi keskel, ilma et käesolevat oleks olnud neile lisada midagi põhiliselt uut. Kogu arengule andis otsustava tõuke ameeriklase Edgar Allan Poe kaks esseed „The Philosophy of Composition" ja „The Poetic Principle".

(Järgneb)

Eesti perekond valmistab ameeriklastele õunamahla

Seattles ilmuv „Seattle Post Intelligencer Northwest" toob oma 21. augusti numbris kolmel leheküljel rea fotodega kirjutuse Linda Lewis'elt eesti perekonna puuviljakasvandusest Vashon saarel, Wash. Selleks perekonnaks on kauaaegsed väliseestlased Johanna Wax, kelle abikaasa August 1951. a. suri, ja tema tütar ning väimees Robert ja Betsy Sestrapid.

Vashon saarel „Wax Orchard" nime all tuntud puuviljafarmi asutas August Wax koos nüüd 80-a. abikaasa Johannaga 47 aastat tagasi, kui Kodu-Eestis kalameheks olnud August otsustas hakata kanafarmeriks, mille kõrval ta arendama hakkas puuviljafarmi ja sellest pikkamööda kujundas Waxi õunamahla ettevõtte, mis omab nii hea kuulsuse, et Seattle restoranid ootavad ja ostavad selle tooted.

Oma õunamahla ettevõtte alustasid nad 40-gallonilise käsipressiga.

Missuguseks see on arendatud tänapäeval, sellest annab väikese pildi, kui teame, et möödunud aastal toodeti Wax Orchard'i poolt 60.000 gallonit mitmesugust õunamahla ja tänavu toodetakse ja villitakse pudelitesse seda 100.000 gallonit ettevõttes, mis nõuab põrandapinda juba 6000 ruutjalga, mida suurendatakse 11.000 ruutjalani, et vajadusi rahuldada.

Wax Orchard õunamahlad valmivad hoolsa kontrolli all ja nende headuse eest hoolitseb tänapäevani pikaajalisi kogemusi omav 80-a. Johanna Wax, kes isiklikult maitseb mitmeliiki tooteid ja valvab nende valmimisprotsessi.

Tütar Betsy on toodete turustaja 265-aakrilise farmi toodetest tulevale kaubale, mille kindlaks ostjaskonnaks on 110 seattlelast, enamikus restoraatorid.

Väimehe Robert Sestrapi vanemad tulid Eestist 1905. a. Ta kasvas nende 180-aakrilises karjafarmis Albertas, Kanadas. Betsy ja Robert Sestrap asusid Wax Orchardi farmi pärast Augusti surma, et aidata korraldada ja juhtida väljaarendatud ettevõtet. Roberti hooleks on Wax Orchardi kaupluse majandamine, hoolitsus viljapuuaia ja kogu ettevõtte varustuse (masinad jne.) eest. Niisuguse töötajatusega areneb ettevõte kasvavalt, olles jälle omamoodi tunnustuseks eestlaste töökusele ja ettevõtlikkusele.

August ja Johanna Waxid asutasid omanimelise puuviljafarmi 1930. a.

Enne seda elasid nad 1920. a. alates Hatcherys, Kentis kanafarmeritena. Seal hakkasid nad arendama ka puuviljafarmi. Kui külm selles piirkonnas kirssidele liiga tegi, alustati sobivama elupaiga otsimist, mis neid viiski Washingtoni osariigi Vashon saarele, kus nüüd asub hästituntud „Wax Orchard".

VES

Eestlanna lennuväekadett USA-s

USA Lennuväe Akadeemia Colorados teatab oma pressiinformatsioonis Silvia A. Kiiski õpingute alustamist kadetina freshmanina akadeemias.

Kadett Silvia A. Kiisk alustas õpinguid koos üle 1400 kadetiga pärast kuus nädalat kestnud intensiivset välitreeningut ja füüsilistele nõuetele ning õpinguis püsimajäämise nõuetele vastamist.

USA Lennuväe Akadeemia asub 18.000-aakrilisel maa-alal, 8 miili kaugusel Colorado Springsist. Akadeemia on spetsialiseerunud militaarsete ja ka tehnoloogiliste teaduste alal. Kadett õpib akadeemias neli aastat, saavutades lõpetamisel BS kraadi ja sõjaväeliselt 2. leitnandi aukraadi.

Kadett Silvia A. Kiiski vanemad, Allan Kiisk abikaasaga, elavad Alexandrias, Va. Ta lõpetas enne akadeemiasse astumist Mount Vernoni High Schooli.

Kingad Lääne-Saksamaalt ● Tel. 533-8122
Prantsusmaalt, Austriast
Naiste ja meeste kingad.
Ekstra laiad suurused,
ka jalatoega
Patacsi Shoe Salon
480 Bloor W., Toronto 4, Ont

Saksa vaipade ja kardinate kaubamaja MODERN RUGS
DRAPERIISID VALMISTATAKSE KA TELLIMISE PEALE
162 OAKDALE RD. DOWNSVIEW, ONT. TELEFON 745-0507

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Teisipäeval, 25. oktoobril 1977 — Tuesday, October 25, 1977

KIREV MAAILM

STOKHOLM — Alates 1. oktoobrist hakkas kehtima seadus, mille järgi ka päeva ajal autod peavad süütama oma laternad nn. pooltule ulatuses, parkimislampidest üksi ei aita. Päeva ajal on võimalik asendada pooltuld nn. positsioonilaternatega, mis tulevad autole eraldi külge monteerida ja mis peavad olema ühenduses auto taga- ja võimalike külglampidega. Udus ja hämarikus positsioonilampidest ei aita, siis tuleb alati süüdata pooltuled.

BERLIIN — Ida-Saksamaalt sai põgenemise katse juures surma kaks meest, kes katsusid veoautoga piiritõkkest läbi sõita. Ekspressrongis katsus kuus meest ronida katusele ja hüpata sealt üle müüri — aga neid takistati reisijate poolt. Dresden-Stuttgardi vahelisel rongil tõmmati pingi alt välja kaks noorukit, kes lootsid sel teel läände pääseda.

LONDON — Inglise printsess Margaret ütles, et abielu on liiga tüütav mispärast ta ei kavatse seda enam alustada, kirjutab inglise ajakiri „Woman's Own" printsessist, kes lootuste kohaselt saab tuleval aastal abielulahutuse oma abikaasast Lord Snowdonist. Vahepeal „Sunday Mirror" avaldab uudise, et Roddy Llewellyn, 28-aastane printsessi seltsiline, võib olla siiski sobivaks kaaslaseks talle, ja arvestades tema head väljanägemist võib kunagi saada ta võimalikuks abikaasaks.

HAMBURG — 26-aastane läänesakslanna Margret Siek võib olla esimene naine maailmas, kes hakkab juhtima supertanklaevu. Margret on just praegu saanud oma kapteni paberid, mis õigustavad teda keskssuuri laevu (1600 bruttotonniseid) juhtima. Noor naine ei taha aga selle tulemusega leppida, vaid kavatseb hankida omale diplomi suuremate laevade juhtimiseks, kui on enne toiminud tüürimehena Hamburgi supertanklaevas Araabia lahe, Austraalia, Jaapani ja Ameerika vahel. Noor naiskapten on kehakasvult õige kleenuke, ainult 156 sm pikk, kuid väga kauni näoga.

NEW YORK — Õnnemängude kool avati New Yorgis 20. sept. Selles õpetatakse, kuidas tegutseda krupjeena, viirflimängijana, kaardimängudes pangapidajana jne. Kursus kestab 6—8 nädalat, kusjuures näit. algkursusel tervelt 30 tundi õpetati, kuidas kaarte segada. Õppemaks on $150. Kool ei garanteeri töökohta, küll aga lubab selles suhtes abiks olla.

HAMBURG — Uudseid voorusvõösid on hakanud tootma üks Lääne-Saksa firma. Sellel alal olevat tehtud uusi leiutisi, nõnda, et kandjale tunduvat voorusvöö täiesti mugavana, mitte seesugune raudne ja kohmakas, nagu neid valmistati keskajal. Firma arvates olevat vooruvööd meie ajalgi kindlasti tarvis ja iga naine, kes tõotab mehele tema äraolekul truudust ei peaks selle kandmisest tõrkuma".

FÜRTH — Rudolf Hess, 83-aastane sõjakurjategija, keda on 1946. aastast alates hoitud kinni Spandau vanglas, on esitatud kandidaadiks Euroopa Ühisturu nõukogu liikme kohale. Esitaja oli äsjaorganiseeritud parempoolne partei mõttega, et teda sel teel vanglast vabastada. N. Liit on seni absoluutselt keeldunud eaka mehe vabastamist.

STOKHOLM — Stokholmi koolid on saanud ringkirja, milles hoiatatakse peatäi ootamatult suure levimise eest. 20 aastat pärast viimast sõda ei esinenud see elukas Rootsis peagu üldse, aga muutub nüüd üha segedamaks. Põhjuseks peetakse asjaolu, et kontroll laste hügieeni üle vanemate poolt on muutunud ikka nõrgemaks.

Balti riikide teadusliku organisatsiooni AABS-i liikmeid ja tegelasi äsja Torontos toimunud ballil. Pildil vasakult paremale: prof. K. Aun, pr. Aun, aupeakonsul I. Heinsoo, kevadise AABS-i konverentsi peakorraldaja lätlanna Ilse Kalnins, dr. E. Aruja, pr. Tooming, A. Tooming, V. Pikkand.

Foto: Urmas Wompa

Terroristidel olid vanglas sidepidamise võimalused

Baader-Meinhofi gäng mõrvas Lääne-Saksamaa töösturi

BONN — Pärast seda kui terroristid mõrvasid nende küüsis oleva Lääne-Saksamaa töösturi Hanns-Martin Schleyeri, on Bonni valitsus alustanud suurt kampaaniat süüdlaste tabamiseks ja terrorismi väljajuurimiseks. Valitsus on avaldanud 16-ne terroristi fotod ning on lubanud 22.000 dollarit vaevatasuks isikule või isikutele, kes võivad anda informatsiooni terroristide kohta.

62-aastase töösturi Hanns-Martin Schleyeri laip leiti ühe Lääne-Saksamaa numbrit kandva auto pakiruumist Prantsusmaal Saksamaa piiri lähedal.

Bandiidid olid oma ohvri mõrvanud kuklasse tulistatud kuulidega.

Saksamaal valitseb pärast seda mõrva väga pinev olukord ja valitsus on otsustanud rakendada erakorraliselt suured politseiüksused terroristide tabamiseks. Valitsusel on nimekiri ja päevapildid 16 terroristi kohta, nende hulgas üheksa naist, kes olid tõenäoliselt süüdi Schleyeri küüditamises ja tema mõrvamises.

Terroristid nõudsid Schleyeri vabastamise eest 13-ne vanglas karistust kandva Baader-Meinhofi gängi kuuluva terroristi vabastamist kuid valitsus ei andnud järele bandiitide nõudmisele ning kui Lääne-Saksamaa politsei rünnakrühm vallutas neljalt terroristilt Somaalias Lufthansa lennuki ja vabastas reisijad-pantvangid terroriste surmates,

järgnes sellele kolme Baader-Meinhof gängi liikme vabasurm Stuttgarti vanglas ja Schleyeri mõrvamine.

Stuttgarti vanglas, mida peeti maksimaalselt kindlustatud vanglaks, avastati vangikongides seina sisse peidetud aparaat, millede abil kolm eluks ajaks vangi mõistetud terroristi Baader, Raspe ja Ensslin üksteisega kontakti pidasid ja ühiselt vabasurma läksid.

Seintes leiti ka augud, milledes terroristid varjasid tõenäoliselt oma revolvreid.

Vanglas esinevate väärnähete pärast on omalt kohalt lahkunud Baden Würtembergi osariigi õigusminister Taugott Bender, kellele allus terroristidele reserveeritud Stammheimi vangla ja vangla direktor.

Itaalias jatkuvad saksavaenulised demonstratsioonid ja kallaletungid saksa ametiasutustele ja esindustele. Kommunistlikud demonstrandid leinavad taga oma Saksamaa vanglas surnud „seltsimehi", millest võib järeldada, kuhu kuuluvad oma ideoloogialt Baader-Meinhof gängi terroristid.

Kommunistid ähvardavad Saksamaad

Itaalias purustatakse saksa ärisid ja kaubanduslikke esindusi

ROOM — Kõige suuremad meeleavaldused Lääne-Saksamaa valitsuse vastu pärast Baader-Meinhof gängi juhtide enesetapmisi Stuttgarti vanglas on toimunud Roomas. Pärast seda kui kommunistide poolt ülesköetud demonstrandid purustasid Saksamaa autoesinduste aknaid ja sisustusi pommidega, kandusid rahutused üle Rooma ülikooli aladele.

Ülikooli juures kogunes umbes 2000 kommunistlikku üliõpilast, kes kavatsesid marssida Lääne-Saksamaa saatkonnahoone juurde,

et protesteerida saksa „uusfashismi" vastu, mille tõendiks olevat lennuki ülevõtmine terroristidelt saksa löökrühma poolt.

Politseivõimud ajasid noorkommunistid pisargaasiga laiali ja arreteerisid üle 20 üliõpilase, kelledest viis olid varustatud laetud revolvritega.

Vabaduses viibivad terroristid Lääne-Saksamaal on deklareerinud, et nad hävitavad Lääne-Saksamaa majanduse 100.000-de pommiplahvatusega ning lavastavad saksa saadiku „enesetapu" Itaalias.

Terroristid on oma ähvardused teatavaks teinud anonüümsete telefonikõnedega ajalehtedele.

Haavatud naisterrorist meeltesegaduses

MOGADISHU, Somaalia — Haavatuna Lääne-Saksa rünnaküksuse kuulirahest pääsenud ainuke ellujäänud naissoost terrorist viibib praegu kohalikus haiglas, kuid ametivõimude informatsiooni kohaselt ei ole temalt võimalik saada mingeid andmeid lennuki hõivamise kohta, kuna naine on ilmses meeltesegaduses.

Thunder Bay „Põimik" esineb Stokholmis

Thunder Bay Eesti Seltsi Luulering „Põimik" on kutsutud Eesti Kultuuri Koondise" poolt Stolkholmi esinema. „Põimik" esineb 6. nov. paaritunnilise kavaga, mis kooneb ainult Marie Underi luulest. See väike grupp on tõhusat tööd teinud juba mitu aastat. Grupi koosseisu kuuluvad Kaja Kent, Elli Koodi, Elfriede Kompus ja Olvi Pint.

Nalja

„Mis andis Karl Marx sakslastele?"

„Idasakslastele kommunistliku manifesti ja läänesakslastele kapitali."

Heliplaadiuudiseid Kaliforniast

Ennejõulusele turule ja eesti kodudesse meelelahutuse toomiseks on Kalifornias valminud uus eesti heliplaat. „Rekalla" kompanii poolt ilmus Rene Uferi heliplaat „Unustuse tilk", kus ta omapärase saatemuusika taustal laulab nii ise kui ka uus eesti lauljatar Lilian Treiberg, kelle R. Ufer ise avastas.

Heliplaadi ühel küljel on „Unustuse tilk", „Väike Johnny", „Käes on öö", „Kajakad", „Lossivaremeis" ja „Kuradi laul Sääl kus loojumas". Teisel poolel „Rio Grande", „Sügisüksindus", „Tõm'aga, kall'aga", „Lendur Joe", „Võõramaa pinnal" ja „Vana Tallinn". Heliplaat on 12-tollise läbimõõduga ja stereo süsteemis.

R. Ufer ise seletab heliplaadi saamisloost: „Tehniliselt koostasin selle heliplaadi samuti kui oma eelmisedki, kasutades mitmeid instrumente ja helilindistades neid mitmekordselt. Suureks üllatuseks on aga Lilian Treiberg. Tema meeldiv alt ja hea rütmitunne jäid mulle kõrvu kui ta avastasin Los Angelese Eesti Majas. Arvan, et kuulajale jääb samasugune hea mulje tema laulust."

Ja lisab siis selle sisu kohta, et „Unustuse tilk" on tänapäeva lärmi ja totruse keerises mugavaks vahelduseks — unustuse tilgaks. Sellejuures pole unustuse tilga tarvitamine nõuetav, kuna sellel heliplaadil leidub laule, mis peaksid sobima igasuguse meeleolu juurde."

Selle eestikeelse heliplaadi kõrvale ilmus teine 7-tolline ja 45 rm heliplaat, kus ühel küljel Lilian Treiberg laulab inglise keeles Rene Uferi „Misty Lady" ja teisel „Texas Joe". Saatemuusika on jällegi R. Uferi oma seatud ja sissemängitud.

Heliplaadid peaksid jõudma Torontosse müügile novembri alguseks.

Ilmub ANTS VOMMI teine luuletuskogu „VARJUD"

Luuletuskogu ilmub hiljemalt veebruaris 1978. Raamat tuleb 240. leheküljeline, esitatud 251 luuletust seitsmes osas. Kujult sarnane „Minu hingele".

Ette tellides toetate autorit kui raamatu väljaandjat ja ettetellijate nimed tuuakse ära raamatu tagaosas „Tabula Gratulatorias".

Ettetellimise hind $7.00. Paluks saata raamatu ilmumiseni aadressil: ANTS VOMM, 122 Barker Ave., Toronto, Ont. Canada — M4C 2N9.

Kultuura

Koosolek kulges nagu kord ja kohus: halbu noomiti, häid kiideti. Alates homse päevaga tõotati senisest paremini töötada. Seega oleks kõik olnud korrakohaselt korras, kui meister — koosoleku organiseerija ja juhataja — poleks meid palunud veel veidi viibida.

„Meie, kallid seltsimehed, peame endile valima kultuurorganisaatori — kuljtorgi —", seletas meister, „sest vaadake, kallid seltsimehed, tänapäeval pole enam need ajad, kus palehigis leiba teeniti. Nüüd nõutakse ka kultuurat. Kultuurat ka töökohal, vabal ajal. Et seda teilt aga nõuda, peame vastava kasvatustööga startima ja üks teist peab selle kultuura-kasvataja ülesanded oma peale võtma. Ja seepärast mõtelge järgi, k e s teist oleks sobiv ja väärikas, seda ülesannet täitma."

Ma polnud suutnud oma mõtteidki koondada, kui seltsimees Bublis püsti tõusis ja ütles: „Seal pole midagi enam mõtelda! Musins!" — ja minu nimi oligi nimetatud. Edasi ta ütles: „Ta on noor, energiline, ostab järjekindlalt kinoprogramme — teab seega kõik — ja käib tantsupidudel. Seega on ta ka seltskondlikult tegev. Öelge mulle, et kes võiks olla parem kultuuraorganisaator?"

Keegi ei tõstnud häält minu kandidatuuri vastu. Vastuoksa — kõik nagu üks mees hakkasid mind kiitma ja hoopis nobedamate sõnadega, kui seda oli teinud Bublis. Esimest korda elus kuulsin, et olen varustatud igasuguste võimetega: igati seltskondlik ja ladna mees, töökas, õiglane, aus ja et kõik mind austavad ning armastavad; minu vastu olevat täielik usaldus.

Mind valiti ühel häälel. Ütlen ausasti, et tundsin ennast väga mõnusalt. Ma punastasin isegi. Olin liigutatud. Käed tulid nagu iseenesest taskutest välja — pidin nina pühkima. Kuid ma ei teinud seda. Ja kuidas ma saanukski seda teha, omamata valget taskurätti?

Tundsin ennast nagu hoopis teise inimesena. Mõtlesin: ekskursioonid, kontserdid, ettekanded, kokkupuuted paljudega ... Olin veendunud, et mind valinud seda sammu ei kahetse. Teen kultuurat ...

Kui pärast koosolekut olin koju minemas, hoidis Bublis mind käisest kinni: „Kus sul põleb, et hakkad jooksma? Kuula! Sa pole muidugi haavunud, et m i n a sinu nime nimetasin? Usu, et mina olen täiesti süütu. Meister sundis mind selleks. Ära ole mu vastu seepärast karvane."

Ka teised tulid juurde. „Ära pane seda m e i l e pahaks, midagi pidime ju koosoleku õnnestumiseks kokku ketrama. Selleks ju koosolekud on, et seal jobujuttu ajada. Süüdlane on ju Bublis, tema alustas sellega."

Kui ma neist olin vabanenud, hiivas meister ennast minu kõrvale ja küsis, et kuhu ma nii kiiresti tahan minna. „Ära tee endale muremõtteid. Meie vajame sellist „kuljtorgi" nagu virtsane siga vajab pesuharja! Üks tuli valida, seda nõuavad ülemused. Sul ei tule ju mitte midagi teha. Käitu ja ole ka edaspidi nõnda, nagu siiani. Keegi ei pea sind tolaks ja keegi ei oota sinult midagi. Tule kaasa, teen sulle kõva napsi välja, et sa ei arvaks, et olen sulle pahane!"

(Lühendatud tõlge Riia läti satiirilisest ajakirjast „Dadzis" nr. 17/76.)

Sündmuste kalender

o Kuni 30. oktoobrini Peetri kiriku saalis EKKT XXII aastanäitus.

o Neljapäeval, 27. okt. kell 7.30 õ. Tartu College'i ruumes prof. Tõnu Parmingu loeng „Liberaalselt demokraatialt autoritaarsusele Eesti Vabariigis".

o Neljapäeval, 27. okt. kell 8 õ. Toronto Eesti Majas T. E. Aiandusklubi loeng: Hilja Jukkum „Aiasaaduste säilitamine".

o Reedel, 28., laupäeval 29. ja pühapäeval 30. okt. Eesti Majas kl. 10 homm. kuni kl. 10. õ. Joann Saarniidu kunstinäitus.

o Reedel. 28. okt. kell 9 õ. Eesti Majas EKN 25. aastapäeva pidulik koosviibimine.

o Laupäeval, 29. okt. kell 7 õ. Stone Church'is välismisjoni õhtu.

o Laupäeval, 29. okt. — 12. nov. Scarboro Civic Centre'is Eesti Kunstide Keskuse Estonian Showcase. Pidulik programm pühapäeval, 30. okt. kell 4 p. l.

o Pühapäeval, 30. okt. kell 3 p. l. Eesti Majas Invaliide Toetava Naisringi moenäitus.

o Neljapäeval, 3. nov. kell 8 õ. ELK ja „Eesti Maja" loenguõhtu, Vello Hubel „Eestlase kodu omapära ja vaimne pale."

VABA EESTLANE

TOIMETUS JA TALITUS

avatud esmaspäevast reedeni kella 9—4-ni.

Telefonid: toimetus 364-7521
talitus 364-7675

Toimetajad kodus väljaspool tööaega:
Karl Arro 766-2057
Hannes Oja 481-5316

Kuulutusi võetakse vastu:
nädala esimesse ajalehte kuni esmasp. homm. kella 11-ni ja nädala teise ajalehte kuni kolmap. homm. kella 11-ni.

KUULUTAMINE VABA EESTLASES
on tasuv ajalehe laialdase leviku tõttu.

Kuulutuste hinnad:

üks toll ühel veerul	$3.25
esiküljel	$3.75
tagaküljel	$3.50

KUULUTUSI VÕTAVAD VASTU:

1. Vaba Eestlase talitus
135 Tecumseth Street
Telefon 364-7675
Postiaadress: Box 70, Stn. C, Toronto 3, Ont.
Talitus väljaspool tööaega:
Helmi Liivandi 251-6495

2. Mrs. Leida Marley
149 Bishop Ave.
Willowdale, Ont.
Telefon: 223-0080

„Vaba Eestlases" ilmunud Tommy Tomsoni fotosid saab tellida talitusest või tel.: 423-4558 ja 461-6916.